JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1859. Zaturdag, 5 November, N°. 89.

HOOFD-BUREAU: Te **Batavia** bij H. M. VAN DORP; te **Samarang** bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te **Soerabaija** bij LE ROY & Co., te **Pasaroean** bij WEIJERMANS & Co., te **Cheribon** bij BLOK & RUZETTE, te **Tagal** bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT, te **Madioen** bij G. A. HOGENRAAD, te **Padang** bij H. R. VAN WIJK, Rzn., voor de Buitenbezittingen bij de Agenten der Stoomschepen van den Heer W. CORES DE VRIES en voor **Nederland** bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te **Amsterdam.**

Prijs per half jaar voor *Batavia*.................... ƒ 12,50.
„ „ „ „ „ *Java*.................... „ 15,—.
„ „ „ „ „ *Buitenbezittingen*.................... „ 17,50.
„ „ „ „ „ *Nederland*.................... „ 22,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven ***franco.***

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der **Advertentiën** is **50** cents voor de Vijf woorden
Bij eerste of meerdere herhaling **25** „ „ „ „ „
Behalve het Zegel voor den Lande.

Bij deze Courant behoort een

BIJVOEGSEL.

EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, *den 29sten October* 1859. (*No.* 25.)

(*Staatsblad No.* 87.)

Gelezen de missive van den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 27 Augustus 1859, litt. A., B. en C., No. 13,1025, aanbiedende afschrift van zijne voordragt aan den Koning dd. 17 Augustus 1859, litt. A., B. en C., No. 12. en van 's Konings besluit van 20 Augustus 1859, No. 60, waarbij, met intrekking van de hiermede in strijd zijnde reglementaire bepalingen is vastgesteld, dat, te rekenen van en met 1 October 1859, alle civiele en militaire landsdienaren, zoowel Nederlanders als vreemdelingen of hunne weduwen en weezen, aan wie ten laste der koloniale geldmiddelen, pensioen, gagement of onderstand is toegekend, en die vergunning zullen hebben verkregen zich op vreemd grondgebied te vestigen, van korting te dier zake op hunne bedoelde inkomsten zullen zijn vrijgesteld: — terwijl deze bepaling wijders te rekenen van af het voormelde tijdstip, ook van toepassing is verklaard op hen. aan wie vroeger vergunning is verleend, om de onderwerpelijke inkomsten onder korting van *een derde* gedeelte op vreemd grondgebied te verteren;

verzoekende de minister aan het gemelde besluit, tot welks uitvoering, voor zooveel *Nederland* betreft, door hem, minister, het nodige is verrigt, als nu ook, wat *Nederlandsch-Indie* aangaat, het vereischte gevolg te geven.

Luidende 's Ministers gemelde voordragt en het bovengenoemd Koninklijk besluit van 20 Augustus 1852 No. 60, als volgt:

Wij WILLEM III, bij de gratie Gods *Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.*

Op de voordragt van Onzen Minister van Staat. Minister van Kolonien, dd. 17 Augustus 1859, litt. A., B. en C., No. 12;

Gelet op:

a. art. 18 van het bij Koninklijk besluit dd. 10 April 1837, no. 72, goedgekeurde reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indie*;

b. art. 15 van het bij Koninklijk besluit van 7 October 1848, No. 72, vastgestelde reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren, in de Nederlandsche West Indische kolonien en aan derzelver weduwen en na te laten onderlooze wettige kinderen; en

c. art. 23 van het Koninklijk besluit dd. 1 November 1848, No. 84, vastgestelde reglement op de koloniale militaire pensioenen en gagementen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1.

Met intrekking van de bij de boven aangehaalde artikelen vervatte, hiermede in strijd zijnde bepalingen, vast te stellen, dat, te rekenen van en met 1 October 1859, alle civiele en militaire landsdienaren, zoowel Nederlanders als vreemdelingen, of hunne weduwen en weezen, aan wie ten laste der koloniale geldmiddelen pensioen, gagement of onderstand is toegekend, en die, in *Nederland* van het departement van kolonien en in de Nederlandsche overzeesche bezittingen, van de betrokken koloniale besturen vergunning zullen hebben verkregen, zich op vreemd grondgebied te gaan vestigen, voor korting te dier zake op hunne bedoelde inkomsten zullen zijn vrijgesteld.

Art. 2.

Te bepalen dat art. 1 van dit besluit, te rekenen van 1 October 1859, ook zal worden toegepast op hen, die vroeger vergunning hebben verkregen, om het pensioen, het gagement of den onderstand, hun krachtens de hierboven vermelde reglementen toegekend, onder korting van *een derde* gedeelte, op vreemd grondgebied te verteren; zullende deze alzoo van het genoemde tijdstip af weder terug treden in het volle genot van de bedoelde inkomsten, hetzij zij al dan niet bij voortduring op vreemd grondgebied gevestigd blijven.

Onze Minister van Staat, Minister van Koloniën, is belast met de uitvoering dezes.

WIESBADEN, *den* 20*sten Augustus* 1859.
(Get.) WILLEM.

De Minister van Staat,
Minister van Kolonien,
(Get.) ROCHUSSEN.

Accordeert met deszelfs origineel:
De fd. Secretaris Generaal
bij het Ministerie van Koloniën,
(Get.) J. LOUDON.
Voor eensluidende afschriften:
De fd. Secretaris Generaal,
(Get.) J. LOUDON.

Is goedgevonden en verstaan;
Van het bovenstaande aanteekening te houden.
Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

BEKENDMAKING.

Daartoe gelast, vestigt de ondergeteekende de aandacht van belanghebbenden op de onderstaande advertentie van den minister van staat, minister van kolonien, voorkomende in de Staats-Courant van 24 Augustus 1859.

Ministerie van kolonien.

De minister van staat, minister van kolonien, brengt bij deze ter kennis van belanghebbenden.

dat, in verband met de openstelling van meerdere havens in Nederlandsch-Indië voor den algemeenen handel, de navolgende wijziging in de thans bestaande regelen ten aanzien van de behandeling van certificaten van Nederlandschen oorsprong, bij het departement van kolonien zal plaats hebben.

De certificaten van Nederlandschen oorsprong zullen slechts worden geviseerd voor de eerste haven in Nederlandsch-Indie, naar welke het schip, waarin de goederen geladen zijn, bestemd

Bijaldien de goederen in zoodanige haven niet mogten worden gelost en ingevoerd, maar met hetzelfde schip naar eene andere haven worden bestemd, zal de betrokken ontvanger (ambtenaar) der inkomende en uitgaande regten in de eerste haven, het bij hem voorhanden duplicaat van het certificaat in een behoorlijk verzegeld couvert, aan den gezagvoerder van het schip ter hand stellen, om door dezen met het origineel aan den ontvanger (ambtenaar) ter plaatse, waar de lossing geschiedt te worden ingeleverd.

Bij gedeeltelijke lossing in meerdere havens zal in gelijker voege gehandeld worden.

Geenerhande wijziging wordt overigens gebragt in de bemoeijingen der gemeente-besturen, noch in die der belanghebbenden, ten aanzien van de opzending der certificaten van oorsprong aan het departement van kolonien.

's GRAVENHAGE, den 24sten Augustus 1859.

De Minister voornoemd,
(get.) ROCHUSSEN.

BATAVIA, 1 November 1859.

De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

BUITENZORG, den 31sten October 1859. (No. 7.)
(Staatsblad no. 88.)

Gelet, enz.

Gelezen de missivie van den Minister van Staat Minister van Kolonien, van 9 September 1859 La. C. no. 10 1096, daarbij ter verdere uitvoering aanbiedende een afschrift van 's Konings besluit van 5 September 1859, no 36, luidende als volgt:

Wij WILLEM III, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.*

Op de voordragt van Onzen Minister van Staat Minister van Kolonien, van den 2den September 1859, La. C. no. 28, in verband met het daartoe betrekkelijk voorstel van Onzen Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, vervat in zijnen aan Onzen genoemden minister gerigten brief van den 20sten April 1859 no 325/12;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Met wijziging in zoo verre van de thans bestaande formatie van het leger in Oost-Indie, wordt het personeel van de militaire geneeskundige dienst bij dat leger vastgesteld, zoo als in den bij dit besluit in afschrift gevoegden staat La. B, overgelegd bij den vermelden brief, is aangewezen.

Art. 2. De uitgaven zullen als vaste posten worden gebragt ten laste der begrooting van Nederlandsch-Indie.

Art. 3. De militaire apothekers bij het genoemde leger zullen voortaan dezelfde onderscheidings-teekenen in zilver dragen, als die voor de officieren van gezondheid van gelijken rang in goud zijn of zullen worden vastgesteld.

Onze Minister van staat, Minister van Kolonien, is belast met de uitvoering dezes, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog tot kennisneming.

WIESBADEN, den 5den September 1859.
(Get.) WILLEM.

De Minister van Staat,
Minister van Kolonien,
(Get.) ROCHUSSEN.

Accordeert met deszelfs origineel:
De fgd. Secretaris Generaal
bij *het Ministerie van Kolonien,*
(Get.) J. LOUDON.
Voor eensluidend afschrift:
De fgd. Secretaris Generaal,
(Get.) J. LOUDON.

Is goedgevonden en verstaan:

Aanteekening te houden van het vorenstaande, blijkens hetwelk de formatie van de geneeskundige dienst bij het leger in Nederlandsche-Indie is als volgt:

1 (*een*) chef (met rang van kolonel);
2 (*twee*) dirigerende officieren van gezondheid der eerste klasse (met rang van luitenant-kolonel);
6 (*zes*) dirigerende officieren van gezondheid der tweede klasse (met rang van Majoor);
22 (*twee en twintig*) officieren van gezondheid der eerste klasse (met rang van kapitein);
80 (*tachtig*) officieren van gezondheid der tweede klasse (met rang van eersten luitenant);
46 (*zes en veertig*) officieren van gezondheid der derde klasse (met rang van tweeden luitenant).
1 (*een*) eerste Apotheker (met rang van majoor;
5 (*vijf*) apothekers der eerste klasse met rang van kapitein);
18 (*achttien*) apothekers der tweede klasse (met rang van eersten luitenant);
14 (*veertien*) apothekers der derde klasse (met rang van tweeden luitenant);

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, van 3 November 1859, no. 11, is goedgekeurd, dat door den resident der Wester-Afdeeling van Borneo, met aanvulling van het besluit van 11 October 1852, no. 20, is aangewezen tot ambtenaar, in wiens handen zullen moeten worden overgebragt en gesteld schepen en goederen in zee of op de buitengronden gered, geborgen of gevischt wordende, bedoeld bij art. 550 van het wetboek van koophandel voor Nederlandsch-Indie, en door of ten overstaan van wien, schepen strandende of brekende, of goederen gevischt wordende, aan of op vaste stranden, bij uitsluiting van alle anderen moeten gered of geborgen worden, bedoeld bij art. 551 van voorschreven wetboek,

Voor de afdeeling Sambas.

de havenmeester aldaar.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot administrateur aan het gymnasium Willem III, R. F. Alberts, gewezen adjudant onder officier van het Indische leger.

BIJ DE WEES- EN BOEDELKAMER TE MENADO.

Tot president, het lid in dat collegie H. C. Dircks.

Tot lid, G. L. van der Hoek, onderwijzer bij de gouvernements lagere school aldaar.

Goedgekeurd:

Dat door den Gouverneur van Sumatra's Westkust.

Zijn Benoemd:

Tot leden van de subcommissie van onderwijs in de residentie Padangsche bovenlanden:

te *Fort de Kock.*

W. J. A. Visser, militaire commandant aldaar en
F. Schenck, adsistent-resident van Agam.

te *Padang Pandjang.*

S. Locker de Bruijn, controleur der eerste klasse,
E. Rappard, majoor der infanterie, en
J. H. Flint, officier van gezondheid der tweede klasse, allen te *Padang Pandjang.*

Militair Departement.

Ontslagen:

Uit Z. M. militaire dienst, de officier van gezondheid der derde klasse H. H. Lieftink.

ADVERTENTIEN.

Oproeping van Crediteuren.

In de Javasche Courant van heden worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia, van wijlen Mr. C. J. van Haastert, H. G. J. van Naersen, H. A. M. Oosthoek, C. L. de Charon de St. Germain en Gustav Adolph Eduard Peters, in leven korporaal, August Walff, in leven geëmploijeerde in den handel, C. Oosthoek, particulier persoon, Arij Martinus van Vliet, gegageerde korporaal, Elisabeth Jacomina de Liem, wed. van Johan Otto Abrahams, Maria Luijt, gewoonlijk genaamd Maria Cornelia Reijnst wed. van Christian Heinrich Oetjen, zonder beroep, zoomede den boedel van den vermisten persoon van H. A. van Berkel, gewezen officier van administratie 3de klasse bij de Nederlandsche Marine, en in het faillissement van den chinees Lie Hoetong.

Aangekomen Vreemdelingen

van den 2 tot en met den 4 November 1859.

MARINE HOTEL. A. Blom, van Samarang. — Mr. F. A, Loudon, van Soerabaija. — F. de Jong, van Pasoeroean. — J. C. J. Smitz en Echtgenoot, van Weltevreden. — Bode en familie van Padang. — van Prehn, van Buitenzorg.

HOTEL DER NEDERLANDEN. Arnaud Felix, van Soerabaija. — C. Versteegh en familie, van Rotterdam. — H. Fehr, van Hamburg. — Mejufvr. L. van der Molen, van Leeuwarden. — L. Visser, van Rotterdam. — W. Simmens, van Berlijn. — Ed. Barling, van Liverpool. — Rod. Hearth, van Idem. — John Laaf, van Idem. — P. W. Timmer, van Idem. — G. ten Brummeler, van Idem — D. Houtman, van Idem. — Göllner, van Idem. — W. Vogel en Echtgenoot, van Padang. — A. J. Cleijndert, van Pasoeroean. — L. C. Holtzapffel, van de Reede. — L. Loeffler, van Liverpool.

HOTEL WILLEM II. Datie, van Padang. — Obertrop, echtgenoot en 6 kinderen, van Padang Pandjang. — Vermandel, echtgenoot en 4 kinderen, van Tjiandjoer.

HOTEL DES INDES. D. van Armerongen, van Samarang. — B. Parmenter, van Onrust. — J. Smail, van Idem — G. A. Nye, van Soerabaija. — J. M. Blanchet, van Caledonie. — S. Slekel von Dom, Pangool. — Coulion van Binnenland. — Gronovius, van Weltevreden.

JAVA HOTEL. A. Dannberg, van Cheribon. — A. G. Bouten, van Soerabaija. — K. H. Leonhardt en echtgenoot, van Sumbawa. — J. van Loon, van Tagal. — H. C. de Bos, van Soerabaija. — H. Kuhlken, van Liverpool.

Advertentiën.

Getrouwd:

MR. C. G. DE REUS

met

C. A. MÜLLER.

Passoeroeang, 30 October 1859. (3474)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON, *E. J. C. Kern*, geb. *Haack van der Goes*.

PADANG, 10 September 1859. (3466)

Bevallen van eenen ZOON, *J. M. Lach de Bère*, geb. *van Ginkel*.

RAU, den 3 October 1859. (3467)

Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER, *A. Lammers van Toorenburg*, geliefde echtgenoot van

H. A. VAN ROSSEM.

22 OCTOBER, 1859. (3454)

Bevallen van eenen welgeschapen ZOON, *C. F. van Rheeden, geboren Krabbe*.

SOERAKARTA, 26 October 1859. (3476)

Bevallen van een' zoon *M. G. M. Peter*, Echtgenoot van

P. LANDBERG. Jr.

BATAVIA, 30 *October* 1859. (3443)

Bevallen van eenen ZOON, *N. Gumprich, Meinberg*

BATAVIA, 31 October 1859. (3430)

Bevallen van eene DOCHTER, *S. Gernler, Mensing*.

BATAVIA, den 1 November 1859. (3465)

VENDUTIE

Op Maandag den 7 November 1859,

voor het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & CO.,

van diverse preciosas,

Lijnwaden, Chineesche ***Zijde***, ***Grijs Linnen*** voor jassen, ***Fluweel***, ***Rijtuig Passement***, ***Behangsel Papier***, ***Glazen Dakpannen***, ***Naaidoosjes***, ***38 Balen Kasoemba***, en

ten Elf ure,

4 AANDEELEN IN DE JAVASCHE BANK.

Voor rekening des boedels van wijlen W. A. GROENEWALD, 1 perceel gelegen *Verburgsgracht*, verponding No. 178.

2 MELKGEVENDE KOEIJEN

van Bengaalsch Ras. (3459)

De ondergeteekenden zullen op Maandag aanstaande op **Vendutie** verkoopen, voor rekening van belanghebbenden:

3 Balen ***Beddentijk.***
7 » ***Drill.***
1 Kist ***Cambrick.***
1 » ***Blaauwe Drill.***
1 » ***Naai Garen,***
19 Vaten ***Pik.***
26 » ***Harst.***
5 » ***Meel.***

meer en minder beschadigd.

(3485) ABEELEN, DENNISON EN Co.

Hout-Vendutie

op Maandag 7 November 1859,

op het Heemradenplein

van

BALKEN EN KROMHOUTEN.

(3445) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Dingsdag den 8sten November 1859,

op 's Lands-Werf,

door

JOHN PRYCE & CO.,

à 4 pCt. Vendusalaris,

van eene groote partij **Scheepsgoederen** waaronder:

ca. 9000 pond oud rood Bladkoper,
„ 2400 „ „ Lood,
„ 1200 „ „ Metaal,

ANKERS EN KETTINGEN,

Een groote **Kombuis** met **Koperen ketels**, etc. zoomede:

2 Brandspuiten.

(3444)

VENDUTIE

Dingsdag 8 November 1859,

wegens vertrek, aan de Moesige in den Gang-Patjenongan door

VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,

van eenen netten

INBOEDEL

bestaande uit:

SPIEGELS en SCHILDERIJEN, HANG- en TAFELLAMPEN,

Stoelen, Tafels, Canapés, Kasten, Ledikanten,

PORCELEIN-, GLAS- EN AARDEWERK,

voorts nog:

goed gedresseerde Wagenpaarden, waaronder 1 span Battakkers, verscheidene spannen Sumbawa en Bimanezen, 1 Sandelwood Rijpaard, hoog 4 voet twee en halve duim, 1 Maccassaar, hoog 4 voet 1 duim, 1 Dames Rijpaard boven de 4 voet,

WAGENS,

waaronder:

1 nieuwe Mijlord, 1 Palanquin, Tuigen, Zadels Longeer Singels, 1 Hollandsche KOE, 10 melkgevende KOEBEESTEN van Europeesch en Bengaalsch Ras, etc.

geene bijgebragte ***Goederen***, zullen aangenomen worden. (3442)

---

op de Vendutie

van Dingsdag den 8sten November 1859

op 's Lands Werf,

zal worden verkocht op last van den Britschen Consul een partij

OUD ROOD HUIDKOPER

en

Huidspijkers

afkomstig van het Engelsch oorlogschip „ESK,"

bestaande uit:

1012 Bladen wegende circa **14000** Am. pond
circa **4000** Am. pond gebroken Huidkoper
„ **1000** „ „ Huidspijkers.

(3499) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Donderdag den 10 November,

voor de Toko van **Gebrs. Velt** op ***Passar-Senin***

van eene partij nieuwe Meubels als: Kasten Stoelen, Tafels, Consoles, Buffetten, Etens-kasten, Hang- en Tafellampen, fijn gedamasseerd Gordijn-goed, eene partij *Puike* Eau de Lavende, Porceleinen Kopjes en Schotels,

WAGENS, BENDIES, PAARDEN. enz., enz.

(3479)

VERKOOP

van een

BELANGRIJK FACTUUR

PARIJSCHE EN ANDERE GOEDEREN.

Op DINGSDAG, den 15den November 1859,

zullen de Ondergeteekenden in een der pakhuizen van de Heeren

L. PLATON & CO.,

gelegen tegenover de *Javasche Bank*, publiek verkoopen de ondervolgende pas aangebragte goederen, als:

Een groot assortiment Provisiën in Blik.

COGNAC op halve pijpen en in kistjes van 1 doz., 24 Oxhoofden DILICIEUSE ROODE BORDEAUX WIJN, do. WIJN in kistjes van 4 dozijn, BRANNE MOUTON met glazen stoppen, FIJNE WIJNEN in kistjes van 1 dozijn, als: CHATEAU LEOVILLE et MARGAUX van het zeer gunstig bekende merk *„Cruse en fils frères,"* BOURGOGNE BEAUNE, NUITS, CLOS VOUGEOT, BOURGOGNE MOUSSEUX.

Champagne op heele en halve flesschen in kistjes van 1 doz. Absinthe Suisse, Kirschwasser, Jamaica Rum, diverse Likeuren.

Diverse Zuren, Sauce, Mostard, Anchovisch en Sardijntjes.

voorts:

PORCELEINEN TAFELSERVIEZEN voor 18, 24 en 36 personen, waaronder een zeer fraai voor 24 personen, zijnde imitatie *„Sèvres,"* EFFEN WITTE en VERSIERDE THÉ SERVIEZEN, VELIJN en POST PAPIER, een groot assortiment KANTOORBOEKEN, WAGENTUIGEN, waaronder met pleet gemonteerd, ZADELS, KINDERWAGENS op Veeren, WAGENPASSEMENT, BEKLEEDING voor Canapés en Stoelen, PRESENT GLAZEN, een Engelsch en een zoogenaamd Hollandsch TOLLEN BILJARD, JAGTBENOODIGDHEDEN, PRACHTIGE MODERATEUR LAMPEN, HAGEL in diverse nummers, GROOTE SPIEGELS in rijk vergulde Lijsten, zoo voor Salons als Kamers, do. GRAVURES, MEDAILLON SCHILDERIJEN en in Olieverw.

EEN ZEER GROOTE EN RIJK VERGULDE PENDULE MET MUZIEK.

Twee Harmoniums van *Debain* te Parijs.

EEN PRACHTIGE BLOEMTAFEL MET PORCELEINEN POTTEN.

MUZIEKDOOZEN,

Galerij Versierselen, Handtoiletten, Porceleinen Toilet Stellen, Verglaasde Keukengereedschappen, Bronzen Bouilloirs, Lampbollen, do. Glazen en do. Kousjes.

Een factuur PARFUMERIEN van de SOCIÉTÉ HYGIÉNIQUE, enz.

wijders:

EEN PRACHTIG ASSORTIMENT

MODEWAREN,

bestaande uit: ZIJDEN KLEEDEN, BORDUURWERK, HANDSCHOENEN voor Heeren en Dames, ECHARPES, KUNSTBLOEMEN, HEEREN HEMDEN, ZAKDOEKEN, SATIN DE LAINE, TRICOT, DAMES en HEEREN HOEDEN, FIJN WIT KATOEN, etc. etc.

Alle de hierboven vermelde **PROVISIEN** en **DRANKEN** zijn van eene zeer goede kwaliteit en zullen ook als zoodanig verkocht worden; een en ander bij kleine kavelingen.

De overige ARTIKELEN zijn allen van eene zeer **keurige bewerking** en naar den laatsten Parijschen smaak.

Alles zal *à tout prix* worden verkocht.

Op Zondag en Maandag, den 13den en 14den November zullen de goederen te bezigtigen zijn.

(3452) GEBRS. ROSELIE & CO.

VENDUTIE

op Woensdag, 9 November 1859,
à 2 pCt. Vendusalaris,
op het plein der Javasche Bank,
door
VAN SLOOTEN, MORGAN & CO.,
van

102 fraaije en groote
SUMBAWA
PAARDEN,

waaronder verscheidene spannen **Wagenpaarden** en **Rijpaarden**, pas aangebragt per *Assultanie* van af heden op voornoemd plein voor een ieder te bezigtigen. (3464)

Vendutie

à 4 pCt. Vendu-salaris,
op Donderdag den 10 November 1859,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE en Co.,
van eene belangrijke partij
LIJNWADEN,

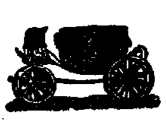
bestaande uit:
CHITZEN, SARONGS, HOOFDDOEKEN, SLENDANGS, divers WIT KATOEN, LAKEN, etc.
Voorts:
IJZER- EN GLASWERK,
ORDINAIRE SCHILDERIJEN,
KRAMERIJEN, DRANKEN, PROVISIEN,
BOTER,
een grooten ijzeren GELDKIST, enz. (3487)

Vendutie

Op Vrijdag den 11 November 1859,
wegens vertrek:
ten huize van den HoogEdel Gestr. Heer
F. T. ENGELENBURG, in de *Beerendrechtslaan*, door
Gebrs. ROSELJE & Co.,
van eenen netten en wel onderhouden INBOEDEL
bestaande uit:
CANAPÉS, TAFELS, CONSOLES, SPEELTAFELS, ijzeren LEDIKANTEN, diverse KASTEN, waaronder twee zeer fraaije van mahonijhout, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, SERVIEZEN, GLASWERKEN, ect.
Voorts:

PAARDEN en RIJTUIGEN, waaronder eene zeer fraaije ligte KOETS of COUPÉ, TUIGEN, MARTEVANEN, etc. (3486)

Hout-Vendutie

op Vrijdag 11 November,
op het **Heemradenplein**, door
CASSALETTE & CO.,
VAN BALKEN, KROMHOUTEN & BOLKEN.
(3488)

De aangekondigde VENDUTIE van het gestrande

Schip **OSIRIS,**

zoo als het is liggende of **niet** liggende op de klippen van het
EILAND MANOK,
benoorden **Poeloe Nias** met de eventueel nog in hebbende lading, die bestaan heeft uit:
Circa **8000** picols Koffij
9000 „ Suiker, waarvan volgens opgave is geborgen
Circa **3000** picols Koffij
700 „ Suiker.
zal plaats hebben op **Woensdag** den 16 dezer des morgens ten negen ure ten Kantore van
SCHIMMELPENNINCK & Co.
SOERABAYA, 4 November 1859. (3489)

Donderdag, den 17 November
aanstaande,
's voormiddags ten 10 ure,
zal ten kantore van den fungerenden Notaris te *Meester-Cornelis*,
N. D. LAMMERS VAN TOORNBURG,
in het openbaar aan den meestbiedende worden verhuurd, het **Landgoed**
GROOT MANOENDA,
c. a., in het ***O. Kwartier der Ommelanden van Batavia.***
De voorwaarden liggen ter inzage ten kantore voormeld. (3470)

Vendutie

op Woensdag den 19 November 1859,
voor het Woonhuis van
den WelEdGestr. Heer
Van Deventer, *op Kebong Sirie*,
door
ABEELEN, DENNISON & CO.,
van
MAHONIEHOUTEN
MEUBELEN,
Kasten, Canapés, Tafels, Stoelen, Ledikanten,
Spiegels, Schilderijen,
Palembangsche Rottingmatten, Martavanen.
TWEE SPAN GOEDE WAGEN PAARDEN,
Een Koets Coupé, Stal gereedschappen,
WAGENTUIGEN, enz. enz.
(3484)

Verpachting te Buitenzorg.

OP ZATURDAG, 19 NOVEMBER
aanstaande,
des morgens te negen uren ten huize van den Vendumeester aldaar
Jhr. Cornets de Groot,

van de Padieheffing	}	op *Bandoengan*	en
„ „ kleine middelen	}	*Tjawie.*	
„ „ Padieheffing	}	„ *Tjiedjeroek.*	
„ „ kleine middelen	}		
„ „ Suikeronderneming		„ *Bandjarwaroe.*	

Informatiën:
te *Buitenzorg*, ten vendukantore.
„ *Batavia*, bij Jhr. Mr. F. VAN HEMERT, ten diens kantore.
„ *Sissepan*, bij den Directeur C. L. HOUTHUIJSEN.
(3496)

Op een nader te bepalen dag zullen de ondergeteekenden publiek verkoopen:
Een Gas apparaat
ter vervaardiging van gas voor één huis, met Lampen, Pijpen en verdere toebehooren.
(3500) JOHN PRYCE & Co.

Chez le *Soussigné*:
Vins en Barrique, 1er. Cru.
„ „ Caisses de 1 & 4 Dnes.
Porto et Madera 1e qualité
Absinthe blanche
Cognac Jules Robin
do. John Alberty
Champagne, diverses Marques.
(3428) A. BEDIER.

Pas ontvangen.
Een factuur Engelsche en Fransche
PARFUMERIEN.
(3429) A. BEDIER.

VERSCHE PERZIKKEN

in Blik,
pas ontvangen per ORIENTAL.
à contant bij
(3460) ABEELEN, DENNISON & Co.

Gedroogde
ZURE APPELEN
per mond bij
(3462) GEBRS. VEIT.

SPAARBANK
Zitdagen 3 en 17 November.
(3447)

Bij
GEBRS. ROSELJE & Co.,
zijn wederom verkrijgbaar,
de in Tropische gewesten zoo gunstig bekende zoogenaamde
Flanelle gezondheids
HEMDEN,
VOOR
HEEREN en DAMES.
Deze hemden zijn vervaardigd van de zuiverste en fijnste
MERINO WOL,
zijn buitengemeen ligt en Elastiek en veroorzaken bij het dragen hoegenaamd geen jeukte of prikkeling.
Alle Ervarene Geneesheeren zijn dan ook van oordeel, dat deze hemden de eenigst doelmatige in Tropische gewesten zijn.
Het meestal gebruikt wordende flanel is te zwaar, wordt in het gebruik hard, overgrilkt de huid, belet de uitwaseming en veroorzaakt daardoor ongesteldheden. Zij die zich van een lang leven en voortdurende gezondheid willen verzekeren, gebruike deze hemden.
(3461)

Ex *Oriental*:
Amerikaansche Hammen,
Gezoute Amerikaansche Ossetongen,
per stuk à Contant
(3497) ABEELEN, DENNISON en Co.

HOUTAANKAP EN STOOMZAGERIJ
OP
Borneo's Westkust.
Verschillende soorten van deugzame Houtwerken, waaronder het zoo uitnemende
IJzerhout en Marbaauw,
worden zoo ruw als bewerkt op het Etablissement van den Ondergeteekende afgeleverd, terwijl mede **IJzerhouten, Sirappen** of **Planken** van de bij het Etablissement behoorende **STOOMZAGERIJ** verkrijgbaar zijn.
Bij den Ondergeteekende
is verder nog te bekomen:
BIBIET
van Borneo's Suikerriet,
met juiste opgave van emballage en wijze van Expeditien.
W. G. F. DE KOCK.
PONTIANAK, 1859. (3490)

Ada sadia [illegible]
Bandong, boleh dapat
Tjoeka tjoeka mocka,
satoe bottol arga ***doewa roepia reepis.*** (3477)

Verloren:
IN DE STAD
EEN NOTITIE-BOEKJE,
met aanteekeningen en wat visitekaartjes, voor den vinder van geene waarde.
De vinder wordt verzocht hetzelve te willen bezorgen bij den Heer W. BRUINING, uitgever van het *Bataviaasch Handelsblad*. (3504)

LET WEL.
Aan gezagvoerders van Schepen van
TJILATJAP naar SOERABAIJA bestemd,
wordt ƒ 100.— vracht aangeboden, tot den overvoer eener **Scheepsboot** met toebehooren.
Adres
(3434) KRUIJMEL *te Batavia.*

f 50,— Belooning.

VERLOREN,

op den morgen van 31 October van Stal weg geloopen,

EEN BRUIN SUMBAWA PAARD,

hoog drie voet elf duim circa; de Manen en Staart nog eenigzints vaal.

De vinder kan bij terugbrenging bovenstaande belooning ontvangen bij

D. J. BIJLEVELD,

(3472) *Parapattan.*

EEN JONG MENSCH

goede getuigschriften kunnende produceren, grondig bekend met het

ITALIAANSCHE BOEKHOUDEN

en verdere **Kantoor-werkzaamheden,** zag zich gaarne op een Handels-Kantoor of op eene Fabriek geplaatst.

Adres Lt. X Postkantoor *Samarang* (3498)

Het KANTOOR van den ondergeteekende **is verplaatst** naar het locaal, vroeger geoccupeerd door den Notaris *J. J. Mijnssen.*

(3490) D. BODDE.

Onze algemeene volmagt, verleend aan den Heer K. W. VAN DER WEIDE, is met onderling goedvinden ingetrokken.

B. KOPERSMIT EN Co.

SOERABAIJA, 25 October 1859. (3454)

TE KOOP

EEN SUIKERRIET MOLEN,

met **Stoommachine, Stoomketel, Drijfwerk.** enz., geheel **kompleet,** dagelijksch uit Engeland verwacht wordende.

Diameter der cylinders. . . .	26	Eng. dm.
Lengte van dito.	54	〃 〃
Diameter van den cylinder der Stoommachine.	15	〃 〃
Lengte der slag van dito. . .	36	〃 〃
Diameter der Stoomketel. . .	$5^3/_4$	〃 vt.
Lengte van dito.	19	〃 〃
Diameter der vuurgangen (2). .	22	〃 dm.

De hierboven geannonceerde **Stoomriet Molen,** is van bijzondere sterkte en zeer fijn bewerkt.

Voor nadere bijzonderheden, gelieve men zich te vervoegen tot

(3469) MORGAN, MELBOURN EN Co.

Wegens vertrek:

TE KOOP één hardloopend, sterk en gezond Sumbawa

Bendiepaard.

Prijs f 150. *contant.*

Te bevragen bij

(3474) H. M. VAN DORP.

TE KOOP op voordeelige voorwaarden: een ruim

HUIS,

in *Gang-Scott.*

Informatiën bij

(3455) W. BRUINING.

TE KOOP Het **HUIS EN ERF,**

aan de *Oostzijde* van het *Koningsplein,* laatst geoccupeerd door het telegraaf-kantoor.

Adres bij

(3453) G. KINDER. qq

TE HUUR **Een Huis**

op Kampong Balie. Te bevragen bij

(3463) MIERO.

TE HUUR Twee ruime

PAKHUIZEN

in de nabijheid van de **Groote-Rivier** als mede:

EEN GROOTE STAL

voor 48 paarden.

Nadere informatiën bij

(3482) H. M. VAN DORP.

WINDSOR

FOUNDRY AND IRON WORKS.

NEAR LIVERPOOL.

John Hamilton Junr. Owner.

The undersigned beg to intimate that they have been appointed Agents in Java for the above Works, in which are manufactured all sorts of

Houses, Stores, Sheds, Steamers, Barges, Boats, *&c. &c.*,

from Galvanized Corrugated Iron; now so much used in every part of the Globe.

Some Drawings and plans of Work are already to hand; and very shortly will be received by the **»Rubens,"** from Liverpool, samples of the Iron in ***Roofing, Gutters, Sheets, Nails, &c. &c.***

In the meantime parties wishing to give orders will please apply to

WILSON & Co., *Batavia.*

or HILL BROEKMAN & Co., *Soerabaija.*

1st November 1859. (3439)

De ondergeteekende heeft tot zijne Generale Gemagtigde benoemd de firma *Reijnst en Vinju*, terwijl hij den Notaris *D. Bodde* heeft verzocht zich met de likwidatie zijner Notarieele zaken te belasten.

(3481) J. J. MIJNSSEN.

GUYOT'S

ENCRE DE PETITE VERTU.

Een oude sedert jaren gunstig bekende

INKTSOORT,

in groot Kruiken à 1 Liter *f* 2.—

Groote Marmeren Leitjes,

Geld Laadjes met patent Slot.

Te bekomen bij den Boekhandelaar *H. M. van Dorp.*

(3491)

Kantoor-Almanak

1860,

à *f* 1,50 opgeplakt en *f* 1.— onopgeplakt.

Uitgegeven en te bekomen bij

(3440) H. M. VAN DORP.

De ondergeteekende verzoekt de Inteekeningslijsten op de

LETTERKUNDIGE

VERSCHEIDENHEDEN

VAN

J. MUNNICH,

zoo spoedig mogelijk terug te zenden, ten einde te beslissen of tot de uitgave zal worden overgegaan.

(3441) H. M. VAN DORP.

De Indische Staatsbladen

1816—1857.

(NOMAN EDITIE),

Gebonden in Lederen banden ad ***f* 66.—**

Wederom te bekomen:

Jaargang 1858 wordt eerst daags verwacht,

INDISCHE WETBOEKEN.

2 dn. Noman-Editie ad f 10.—

Te Batavia bij

(3449) G. KOLFF EN Co.

Koperen Letters en Cyfers,

uitgesneden voor het merken van kisten en houtwerk ad *f* 12 het stel.

Te bekomen bij

(3448) G. KOLFF en Co.

STEREOSCOPEN,

benevens eene groote, geheel nieuwe sortering Photographische Platen, voorstellende de treffendste gezigten in Amsterdam en Holland, meerendeels in dit jaar vervaardigd, Zwitserland, de Pyreneën, de Maas met gekleurde groepen, landschappen, crinolines, ect.

De platen zijn tegen billijke prijzen afzonderlijk te bekomen,

te Batavia bij

(3450) G. KOLFF EN Co.

KINDER-SPELEN.

Tombola zonder nieten met liedjes.
Schimmelspelen met Idem.
Nieuw vermakelijk Ganzenspel.
De Verborgenheden van Parijs.
De Toovenaar.
De wandelende Jood.
Henspelen.
Loterij-spel.

Allen netjes opgeplakt met de daarbij hoorende dobbelsteenen ad *f* 3.— p. stuk.

Te bekomen bij

(3478) G. KOLFF EN Co.

Debiteuren en Crediteuren in den Boedel van wijlen de H er *L. A. Tentler*, in leven Koopman te Cheribon, worden verzocht binnen den tijd van twee maanden aangifte of betaling te doen aan *den mede executeur*,

M. BLOK.

CHERIBON, 1 November 1859. (347[illegible])

Vertrekkende personen.

De Sergeant-majoor *Schoenmaker*, de Sergeant *Buhler*, en de ondergeteekende, benevens 7 soldaten vertrekken den 30 October met paspoort naar Nederland, wegens de goede behandeling in Indie genoten.

(3458) P. L. QUANJER.

E. C. ter Meulen en echtgenoote, gemagtigde de Oost-Indische Maatschappij van Administratie en Lijfrente (Kantoor Batavia). (3473)

HET STOOMSCHIP MENADO,

kapitein **COUTERON.**

Zal 24 uren na aankomst der verwacht wordende Landmail naar **SAMARANG, SOERABAIJA, MACASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI** en de **MOLUKKOS** vertrekken.

Informatiën bij

(3493) W. CORES DE VRIES.

HET STOOMSCHIP AMBON,

Kapitein ***Vogel,***

zal den 7den November naar

Pontianak en Singkawang vertrekken.

Informatiën bij

(3492) W. CORES DE VRIES.

Het Stoomschip Macassar,

kapt. [illegible]

vertrekt den 8 November via ***Muntok*** en ***Riouw*** naar ***Singapore.***

Informatiën bij

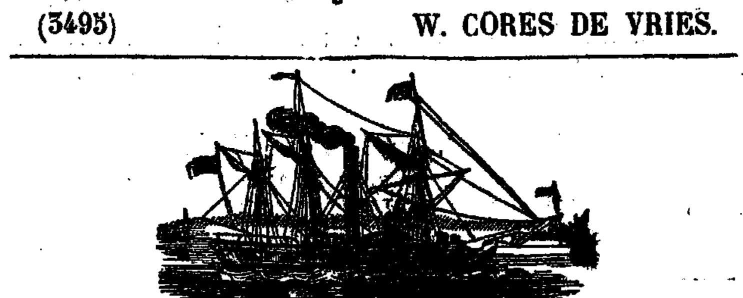
(3494) W. CORES DE VRIES.

STOOMGELEGENHEID.

Naar ***Samarang*** en ***Soerabaija,*** op **Zondag** den **13den** dezer.

Nadere informatiën bij

(3495) W. CORES DE VRIES.

STOOMBOOT

OENARANG,

De vertrekdagen dezer boot zijn voor de maand November bepaald als volgt:

Van BATAVIA	naar SAMARANG	den	6den.
〃 SAMARANG	〃 SOERABAIJA	〃	9 〃
〃 SOERABAIJA	〃 SAMARANG	〃	13 〃
〃 SAMARANG	〃 BATAVIA	〃	15 〃
〃 BATAVIA	〃 SAMARANG	〃	20sten.
〃 SAMARANG	〃 SOERABAIJA	〃	23 〃
〃 SOERABAIJA	〃 SAMARANG	〃	27 〃
〃 SAMARANG	〃 BATAVIA	〃	29 〃

Telkens des morgens ten 8 ure precies.

Nadere informatiën bij *de Agenten* alhier,

(3468) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

STOOMBOOT

SAMARANG PACKET.

Het vertrek is bepaald op

Dingsdag den 8sten dezer naar

CHERIBON, TAGAL EN SAMARANG.

Nadere informatiën bij de Agenten

(3483) LEVERT EN Co.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag 5 November 1859, N°. 89.

BESCHOUWINGEN EN OPMERKINGEN over de staatsaangelegenheden der Nederlandsche Bezittingen in Oost-Indie.

(*Vervolg.*)

aar eene echte bron, waaruit het mij vergund is te len, wordt de bevolking van Java, volgens de laattelling, gesteld op:

uropeanen en hunne afstammelingen. .	18858
Chinezen.	133655
Andere vreemde Oosterlingen.	26099
Inlanders (vrijen).	10728833
Lijfeigenen.	8713
totaal zielen	10.916.158

et is eene onbetwistbare waarheid, dat de juiste nis omtrent de hoegrootheid der bevolking eens lands een der gewigtigste vraagstukken behoort, waaraan staatsman zijn gansche aandacht moet wijden, om maatschappelijke inrigtingen van zulk een land op de gronden te kunnen beoordeelen. Omtrent Java echter aantemerken, dat die juiste kennis tot dus re nog ontbreekt.

Tot het jaar 1815 rustte de volkstelling slechts op naauwkeurige inlichtingen van Inlanders en gissingen Europeanen. Later heeft men ze met ruimere iddelen trachten te bewerkstelligen en daardoor ook n gunstigen uitslag verkregen, doch tot heden beat dienaangaande nog zooveel gebrekkigs, zooals ik der zal aantoonen, dat die kennis nog niet juist geemd kan worden.

Intusschen deed de invoering der belasting op den ond of het zoogenaamde Laudelijk stelsel op Java, geen onder het Britsch Tusschenbestuur plaats had, eds, toen de noodzakelijkheid inzien eener juistere nnis der statistieke aangelegenheid van dit eiland, tot eene kadastrale regeling dier belasting te kunn geraken, en dit gaf de eerste aanleiding tot eene zoo regeld mogelijke opname der bevolking, die niet voor 15 voleindigd werd. Deze volkstelling, waaraan ik de Residentie Bantam persoonlijk deelnam, werd chter evenmin als de latere opnamen, sedert de weevestiging van het Nederlandsch gezag, gelijk ik hier ven reeds heb doen uitkomen, met die voldoende iddelen en zorgen bewerkstelligd, dat ze met vertrouen als naauwkeurig beschouwd kunnen worden. Beudens die opmerking stelde Raffles de bevolking op va in 1815 op 4.600.000 zielen. Thans wordt zij nagenoeg 11.000.000 geraamd, aldus in een tijdvak an 43 jaren eene vermeerdering aanwijzende van 400.000 zielen of eene volksverdubbeling in 30 á 35 ren. Mijne eigene waarneming in de Residentie Madioen f, gedurende vier achtereenvolgende jaren, op eene evolking van 285000 zielen, eene gemiddelde uitkomst an 9971 geboorten tegen 4275 sterfgevallen, derhalve eene jaarlijksche vermeerdering van 5696 zielen of eene volksverdubbeling van 50 jaren en, wanneer men nu deze ondervinding voor de berekening van de volkstoeneming op Java tot maatstaf neemt, zal men eene jaarlijksche propogatie van 2% verkrijgen, een voorregt, waarop, voor zoo verre mij bekend is, geen ander land of wereld deel kan bogen, alzoo de volksvermeerdeing in de beschaafdste oorden van Europa slechts op 1½% wordt berekend.

Deze gunstige uitkomst der volksvermeerdering op Java, kan aan geene andere oorzaak worden toegeschreven, dan aan den meer gezegenden toestand van dit eiland; want, op enkele uitzonderingen na, is een goed klimaat, overvloed aan voedsel en een matige arbeid, om in hunne dagelijksche behoeften te voorzien, het gelukkig deel der Javanen.

Malthers erkent, op het voorbeeld van Noord-Amerika, de mogelijkheid eener volksverdubbeling in 25 jaren, doch die vermeerdering in dat land is aan zoovele toevallige omstandigheden en meer voornamelijk aan de steeds voortdurende landverhuizing uit Europa derwaarts toe te schrijven, dat die stelling niet als bewezen kan worden aangenomen. Waarheid is het nogtans, dat er op Java nog groote hinderpalen tegen eene snellere propogatie bestaan, die hoofdzakelijk moeten worden gezocht in het onmatig gebruik van den alle energie verdoovenden opium, den zwaren arbeid der vrouwen en de slechte huisvesting van de groote massa der bevolking.

Hier een tafereel op te hangen der noodlottige gevolgen van het opiumschuiven, acht ik onnoodig, daar het reeds zoo dikwerf is afgeschetst; welligt kom ik later op dit onderwerp terug; doch wat den huishoudelijken toestand der vrouwen betreft, moet ik opmerken, dat zij, zelfs in den staat van zwangerschap, zware vrachten van den padi-oogst naar de soms verafgelegene woningen dragen en hare taak is het, dit graan met zware houten stampers in een uitgehold blok van den holster te zuiveren, welke vermoeijende werkzaamheden niet nalaten kunnen, een nadeeligen invloed op de vruchtbaarheid uit te oefenen.

De huisvesting der Javanen van den geringen stand, in alle opzigten zoo onverschillig en indolent, in weerwil der milde gaven, die de natuur om hen spreidt, bestaat uit kleine onoogelijke hutten, zamengesteld uit gevlochten bamboe, langs de stranden meerendeels gedekt met gedroogde palmbladeren, doch in de binnenlanden meestal met een langwerpige grassoort, alang alang genaamd. Tien tot vijftig dier tusschen struiken, boomgewas en eene verwarde massa vrucht- en palmboomen gelegen hutten, maken eene Kampong of dessa uit, waarvan het aantal bewoners op 50 tot 200 en meer zielen kan worden gesteld. Deze dessas of dorpen zijn gewoonlijk met ongeregelde heggen van bamboe, djarak, sapanhout en andere gewassen omheind, die, slechts hier en daar bijeengebragt, ze niet geheel insluiten, terwijl zij door smalle voetpaden, in den regentijd onbegaanbaar, doorkruist worden.

De ligte bestanddeelen, waaruit de huizen eener dessa zijn zamengesteld, vorderen groote omzigtigheid in het omgaan met vuur, doch de zorgeloosheid der Javanen in dit opzigt, die dikwijls aan roekeloosheid grenst, stelt de dessabewoners menigmalen door het afbranden hunner woningen aan groote schade bloot. De javasche dagbladen getuigen hiervan. Talrijk zijn hunne vermeldingen dier ongelukken.

Gemakkelijk laat het zich bevroeden, dat eene zoodanige maatschappelijke zamenwoning heillooze gevolgen heeft, niet alleen op de volksontwikkeling, maar ook op de bevordering van nijverheid en welvaart. De vrees toch voor brand is eene reden te meer, om den onverschilligen Javaan terug te houden, door meerdere inspanning zijner krachten, eenig vermogen te vergaren en het levensgenot zijns gezins te bevorderen. Van groot gewigt is het derhalve in mijn oog, op deze omstandigheid te letten, aangezien de huisvesting van den Inlander in naauw verband staat tot het volksgeluk en de belangen van den staat op Java. Eene goede huisvesting zou de burgerlijke behulpzaamheid der zamenleving, die thans onder de Javanen nog veel te wenschen overlaat, bevorderen, en, wanneer hij in betere woningen meerderen waarborg tegen brand vindt, zal dit ontwijfelbaar tot prikkel bij hem strekken, om de zucht naar het bezit van goederen te doen ontstaan en daardoor der algemeene industrie meer voedsel te schenken.

Dit doel kan alleen door eene betere regeling der dessa's bereikt worden. Dat het groote moeijelijkheid zal opleveren, om de thans bestaande een meer geregelden vorm te doen aannemen, besef ik ten volle. De Javaan toch is niet gemakkelijk te bewegen van zijne voorouderlijke gebruiken af te wijken en zal zich daartoe niet ligtelijk zonder drangredenen van geweld of bijgeloof laten overhalen, doch met geduld en volharding worden doorgaans de grootste moeijelijkheden overwonnen, en een beleidvol bestuur, met het karakter van den Javaan bekend, zal ook wel gereede middelen vinden, om zonder botsingen het beoogde doel te bereiken. Dienstig daartoe zoude zijn eene algemeene verordening van wege het Gouvernement, vaststellende, dat, bij het aanleggen van nieuwe dessas of bij hare herbouwing, een vast plan moet worden in acht genomen, ten einde de woningen zooveel doenlijk tegen brand te beveiligen en de onderlinge behulpzaamheid der bewoners te bevorderen. Dan niet alleen de behoeften, maar ook de neigingen en vooroordeelen van den Javaan, zullen bij dit plan niet uit het oog mogen verloren worden.

(*Wordt vervolgd.*)

BATAVIA.

Te dezer reede is aangekomen het engelsch schip *Bahiana*, aan boord hebbende den kabel voor den onderzeeschen telegraaf tusschen Batavia en Singapore, benevens de noodige telegrafisten. Deze bodem vertrekt binnen kort naar laatstgenoemde plaats, werwaarts de *Merapi* heden morgen reeds gestoomd is, om van daar uit over Muntok den kabel te leggen.

—Den eersten dezer vergezelden eenige vrienden het stoflelijk overschot der achtbare zuster Stanislas, van de Orde der heilige Ursula, naar de laatste rustplaats.

Het geestelijk gesticht, op Batavia voor de opvoeding van jonge jufvrouwen gevestigd, alsmede de armenschool op *Bazaar-Baroe*, op welke zoo vele kinderen kosteloos onderwijs genieten, en aan welke beide inrigtingen de overledene al hare zorgen wijdde, lijden door haar afsterven, op nog slechts 24jarigen ouderdom, een onherstelbaar verlies. Vele en uitstekend toch waren de hoedanigheden, die deze achtbare zuster onderscheidden.

Allen, die de deugden en bovenal het liefderijk karakter der jeugdige afgestorvene van nabij gekend hebben, zal hare nagedachtenis onvergetelijk blijven.

— Een schrijven van Macassar, dd. 21 October jl., behelst o. a. het navolgende:

In Boni wordt het hoe langs zoo onrustiger. De zuider-districten zijn tegen het Gouvernement in verzet. Reeds twee compagnien met eenig geschut zijn daar heen, om de orde te herstellen. Gisteren is hier per extra-post het berigt gebragt, dat de gezaghebber te Takalar (de Heer Burgemeestre) was vermoord, ook eenige soldaten zijn daarbij gebleven. De zuider-districten bestaan uit twee deelen, het oostelijk gedeelte is meer bepaald het tooneel van het verzet, nl. de twee regentschappen Polombanking en Topedjawa. Oorzaken zijn het niet willen afgeven aan den gezaghebber van de Rijksornamenten door den Regent van Polombanking, die bedankt heeft, en de niet levering van koelies voor de 2de Bonische Expeditie. De gezaghebber vermoord is, heeft hij te danken aan onvoorzigtigheid. Daadzakelijk heeft hij deelgenomen aan het stichten van brand en eigenhandig het huis van den regent van Polombanking in vlam gezet. De nieuwe Gouverneur Jansen heeft eergisteren het bestuur overgenomen. Een prachtige afscheidspartij is door de ingezetenen alhier aan den vertrekkenden Gouverneur Schaap aangeboden.

Patjitan. Reeds is vermeld, dat door de geheele afdeeling, in de strekking van het zuiden naar het noorden, vrij hevige aardschuddingen zijn waargenomen Sedert heeft het verschijnsel zich nu en dan herhaald, en waren daaronder de zwaarste schokken, één op den 8sten October, kort vóór middernacht, en de tweede in den namiddag van den 20sten daaraanvolgende, ongeveer te half 6 uren. Juist in die oogenblikken was men aan boord van het in de baai liggende Nederlandsche schip *Ottolina*, gevoerd door J. J. Prange, bezig een tui-anker achter uit te brengen. De daartoe gebezigde sloep, welke anker en ketting inhad en dus zwaar beladen was, konde voor de met korte deining bewogene zee niet spoedig genoeg rijzen, te minder daar de gedeeltelijk buiten boord hangende ketting, ten gevolge der gelijktijdig door het vaartuig ondervondene stootende beweging, van zelf met snelle vaart uitliep, en was daarvan het ongelukkige gevolg, dat de sloep water inkreeg en als in een oogenblik onder de bemanning, ten getale van 13 man, wegzonk.

Door spoedig aangebragte hulp mogt het gelukken elf personen te behouden, maar de pogingen, om ook de beide anderen te redden, bleven vruchteloos en tot dusverre zijn zelfs hunne lijken niet teruggevonden.

Overigens verdient nog vermelding, dat men meent te hebben opgemerkt, dat de diepte der baai, ter plaatse, waar de schepen gewoonlijk ten anker komen, sedert de plaats gehad hebbende aardbeving is afgenomen. Waarschijnlijk moet zulks aan opheffing van den bodem worden toegeschreven.

Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo. Door het ontvangen van nadere tijdingen zijn wij thans in staat, meer uitvoerige berigten mede te deelen omtrent het voorkomende in onze nommers van 24 Augustus, 21 September en 12 October jl. no. 68. 76 en 82.

De eerste aanlegger van den opstand, Panembahan Moening, die voorgaf bovenmenschelijke magt te bezitten en zich zoowel onder de lagere als hoogere klassen der bevolking aanhang had weten te verwerven, aanvankelijk met het uitsluitende doel, om tegen den sultan Tamdjid Illah ten strijde te trekken, is plotseling door zijn aanhang verlaten, toen deze bemerkte, dat de door hem onkwetsbaar gemaakte voorvechters door onze troepen bij voorkeur getroffen werden. Hij zwerft thans verlaten rond. Zijn aanhang heeft zich verdeeld onder de gecompromitteerde hoofden, die den opstand voortzetten, zooals Antasari, Amin Oelah, demang Leman, Ali, Abkar en vele anderen. Door de hulp van dweepende priesters en door bedreigingen, van de kampongs, die onwillig waren hen te volgen, te verbranden als anderzins, weten deze hoofden telkens hunne magt te vernieuwen of te versterken.

Op den 27sten Julij ondernamen de stoomschepen *Celebes* en *Tjipanas* een togt op de Kapoeas rivier, en vernielden bij die gelegenheid, de rivier op en neder stoomende, na hevig schieten, voornamelijk met 30 pd. kanonnen en mortieren van 16 duim, eene vijandige benting, die ongeveer 4 uren stoomens boven de kampong Palankia, de bezette post in Poelo Petak, opgeworpen was. Tevens veroverde men eene zoogenaamde Kota Mara of van zware boomstammen, uitermate sterk vervaardigde drijvende benting, om welke te nemen of te vernielen de togt voornamelijk ondernomen was.

De op den 4den Augustus te Goenong Lawak behaalde overwinning, vroeger reeds kortelijk vermeld, bestond voornamelijk uit het stormenderhand innemen van eene zeer sterke benting, die op een nagenoeg 100 voeten hoogen heuvel was gelegen.

Na eene eerste ontmoeting met den vijand bij Soengi Besaran, waar de aanval door digt op een gedrongene muitelingen uiterst woest was, vatte de kolonne aan den voet van dezen heuvel post, terwijl de vijand haar met geweerschoten en steenworpen bestookte, en opende uit twee houwitsers en twee handmortieren een wel gerigt vuur op de benting. De eerste granaat-worpen werden door de opstandelingen met een uittartend gegil ontvangen, doch allengs verminderde dit geschreeuw

De bestorming werd hierop ondernomen, en voor dat de sappeurs de poort der benting hadden kunnen openhakken, klouterde de 2de compagnie van het 9de bataillon, onder bevel van den kapt. Schiff, tegen de binnenwaarts hellende, ongeveer 10 voet hooge planken beschoeijing op en nam in een oogenblik, onder een luid hoera, van de benting bezit. De muitelingen wachtten de bestorming niet af, maar vlugtten van de andere zijde uit hunne versterking in een ondoordringbaar bosch. In de benting vond men onder anderen verscheidene van Kalangan afkomstige voorwerpen, als rustbanken, tafels, stoelen enz.

Op den 6den Augustus veroverde de *Celebes*, toen echter zonder veel inspanning, eene tweede Kota Mara, gelegen tusschen Poelo Kanamit en den vasten wal, welke naar Palankia werd medegenomen.

Den 17den Augustus stoomde de kolonel Andresen naar Marabahan, waar hij de kampong goed bevolkt en de hoofden in eene tevredene en rustige stemming aantrof. Vervolgens begaf hij zich aan boord van de *Celebes* naar Palankai en van daar, door de *Boni* en *Tjipanas* gevolgd, naar de plaatsen, waar op den 27sten Julij en den 6den Augustus gestreden was. Op de laatste plaats werd weder eene nieuwe, doch nog niet voltooide en onbezette Kota Mari aangetroffen.

Behalve de overblijfselen van de vroeger vernielde benting, vond men op de eerstgenoemde plaats mede eene nieuwe in aanbouw zijnde, uit zware boomstammen opgetrokkene benting. Onmiddelijk landde eene divisie onder bevel van den luitenant ter zee 2de klasse Steffens, drong het daar aanwezige digte bosch in, tot dat zij op een onbegaanbaar terrein stuitte, verbrande de benting, doch trof nergens vijanden aan. Voor deze benting was aan een uitstekenden boomtak een lange wimpel met de Hollandsche kleuren, doch in omgekeerde orde vastgemaakt: de beteekenis hiervan bleef onbekend.

Nadat de kolonel Andresen, den 21sten Augustus, in persoon het fort te Tabanio, waarop den 14den te voren een vergeefschen aanval was gedaan, had verkend, werd dit fort, zoo als reeds gemeld is, den 27sten daaraanvolgende stormenderhand ingenomen en bezet.

De magt, daartoe gebezigd onder bevel van den kapitein-luitenant-ter-zee J. A. K. van Hasselt, bestond uit de schepen *Ardjoeno*, *Montrado*, *Celebes*, *Onrust* en *Boni*, op welke bodems zich ongeveer 230 manschappen als versterking van het reeds aanwezige personeel hadden ingescheept. Nadat het fort en zijn omtrek zoo veel mogelijk waren onderzocht en eveneens de schepen zoo digt mogelijk bij het fort waren gebragt, begonnen, in den morgen van den 27sten Augustus, de *Montrado* en *Celebes* het fort te beschieten. Onderwijl werd gedebarkeerd en sleepten de manschappen met voorbeeldelooze ijver twee 12ponders en hunne zware affuiten, benevens een houwitser en twee mortieren van 12 duim naar de daarvoor bestemde plaatsen. De vijand schoot aanhoudend met zijn geschut en geweer, doch meestal te hoog, en hief van tijd tot tijd een luid geschreeuw aan. Ongeveer te tien uren stond een 12ponder op ruim 400 ellen van het fort in batterij en korten tijd daarna de tweede, evenals het overige ontscheepte geschut. Schanskorven werden geplaatst en het vuur ook van de landzijde geopend. De landing-divisie was

achter de batterij en tirailleur werkzaam. Een door den luitenant-ter-zee 2de kl. *van Alphen* gerigt schot trof den vijandelijken vlaggepaal, welke onder een levendig hoerah! van onze zijde nederviel. De meeste schoten werden uitmuntend gerigt, zoodat reeds omstreeks 12 uren een voldoende bres in de sterke muren van het fort was gemaakt. Bijna te gelijker tijd lieten de schepen in zee het sein opgaan: »de vijand vlugt», en stormden de manschappen naar binnen, om den vijand tot aan de rivier te vervolgen. 37 personen werden gevangen gemaakt en 4 praauwen, benevens ettelijke stukken geschut veroverd. Het verlies aan onze zijde bestond uit 2 gekwetsten.

Twee inlandsche handelaren, te *Bandjermassing* gevestigd, boden zich aan, om in iedere kampong van *Tanah Laut* bevelschriften rond te brengen, bevattende de aanmaning, om geene kwaadwilligen in de kampongs te dulden en de hoofden van den opstand, tegen eene geldelijke belooning, uitteleveren. Een dezer zendelingen is in 33 kampongs geslaagd, doch de andere is, waarschijnlijk ten gevolge van overdreven dienstijver, vermoord geworden.

Toen te *Martapoera* berigt was ontvangen, dat bij *Moeara Stamboel* eene van *Pengaron* afgekomene ijzeren laadschouw was beschoten en aangehouden, werd dadelijk een verkenning derwaarts gezonden. Deze wisselde slechts eenige geweerschoten met de op genoemde plaats verzamelde muitelingen, doch op den volgenden dag gelukte het aan den kapitein *Schiff*, hen geheel uit een te drijven en hun een gevoelig verlies toetebrengen Vier hadji's werden bij deze gelegenheid gevangen genomen en alle gesneuvelden en gevangenen waren als met djimat's overdekt.

In den nacht van den 23sten op den 24sten September, werd het zout-pakhuis te *Palankai* (*Poelo Petak*) door de muitelingen plotseling aangetast, hoewel de aldaar bevelvoerende luitenant Bichon nog ten 1 ure de ronde had gemaakt zonder iets te bespeuren, dat achterdocht kon verwekken, en behoorlijk schildwachten waren uitgezet. Omstreeks 1 uur meende een dezer onraad te bespeuren, riep werda, doch bekwam geen antwoord. Zich willende vergewissen, of hij werkelijk iets gezien had, drongen plotseling drie Dajakkers op hem in. Hij gaf vuur en trok zich in de versterking terug; maar te gelijker tijd drong een twintigtal muitelingen daarbinnen, welke zich onmiddelijk verspreidden. De luitenant Bichon, uit zijne kamer komende, viel dadelijk, door een lanssteek zwaar in den buik gewond. Evenzoo sneuvelde een Europesche kanonnier. Bovendien werden zes onderofficieren en manschappen gewond. Onderwijl werd op de indringers gevuurd, die spoedig over de palisadering op de vlugt gingen.

In den vroegen morgen van den 26sten Augustus, naderden 45 opstandelingen in vaartuigen de schens Thuijll. Voor dat de schildwacht hen bemerkte, waren zij uit hunne vaartuigen op den wal gesprongen en over de borstwering in de schans gedrongen, waar zij in een oogenblik den commandant, een sergeant en negen manschappen, aan welke laatsten juist een oorlam werd uitgereikt, verwondden. Zij werden echter weder buiten de schans gejaagd, waar zij zes dooden achterlieten.

Weinige uren later bedreigde Bandjermassing een dergelijk ongeval. Aan de Antasan Ketjil, een der weinige toegangen tot de hoofdplaats, welke sedert het uitbreken van den opstand niet versperd zijn, verzamelden, zich omstreeks 8 uur in den morgen, eenige uit de Kween komende praauwen, waarin een honderdtal met lansen en klewangs gewapende personen was gezeten. Deze verlieten hunne vaartuigen en trokken op het etablissement aan. Voorop ging een hoog bejaard man, voor wien een vaandel, uit een tijgervel vervaardigd, gedragen werd. Toen deze troep tot aan de zoogenaamde kampong Boegis gekomen was, werd zij aangeroepen door een volgeling van den tijdelijk te Bandjermassing aanwezigen jongen radja van Pegatan. Deze radja voegde zich onmiddelijk bij zijn volgeling en vroeg aan den ouden man, waar hij naar toe wilde. Deze antwoordde, dat hij slechts voorblj wenschte te gaan; doch hierin werd hij door de gevelde lansen van den radja en zijn volgeling belet. De oude man wilde de lansen afweren en riep tot zijn gevolg: »hadja, hadja.» Spoedig kwam een twaalftal Boeginezen zich bij den radja voegen, waarop de aankomende troep in aller ijl de vlugt naar hun praauwen nam. De oude man die alleen was overgebleven, ging slechts langzaam achteruit en liet zich met de lansen terugdringen.

Inmiddels was in Bandjermassing zelf alles in rep en roer gebragt door het geroep: »brandal datang.» De meeste Europeanen vlugtten met hunne familien naar het fort, waaruit zij noode konden bewogen worden, om zich weder naar hunne huizen te begeven. Evenzoo verliep een groot deel der inlandsche bevolking welke echter langzamerhand weder terugkeerde.

Bij nader onderzoek is gebleken, dat de bedoelde oude man was Kiai Mangon Karsa, districtshoofd van de Kween en onderhoorigheden. Hij is den volgenden morgen gearresteerd. Buitendien zijn te Bandjermassing en te Martapoepoe 43 muitelingen in arrest. welke aan den aanslag op Kalangan en later feitelijk verzet hebben deel genomen.

Het stoom-adviesvaartuig de *Tjipanas* is, ten gevolge van het springen van den stoomketel bij Poeto Kanamit, in de Kapoeas gezonken. De opvarenden zijn alle door de bemanning van het digt bij liggende stoomschip *Montrado* gered. De machinist en drie vuurstokers der *Tjipanas* hebben bij dezen ramp brandwonden gekregen, waaraan een der laatsten is overleden.

Op den 26sten September werden de opstandelingen door twee detachementen, ieder sterk 30 man, onder bevel van den adjudant-dienstdoenden officier Serquet en den adjudant-onderofficier Sauselé, bij soengi Besaran en soengi Pring met een belangrijk verlies uiteengejaagd.

Den volgenden dag behaalde de kapitein Schiff voor de tweede maal eene overwinning bij Goenoeng Lawak, waar de vijand op nieuw eene benting had opgerigt. Het vuur van den vijand werd door eenige juist aangebragte schoten uit een houwitser beantwoord en, toen het eerste verflaauwde, besloot genoemde kapitein tot de bestorming. De opstandelingen hielden moedig stand. Voor en in de benting werd dapper gestreden, tot dat onze soldaten den vijand over zijne palisadering heen joegen, waarover hij reeds zijne gesneuvelden en gekwetsten had geworpen. De magt der opstandelingen, hier verzameld, werd op 300 man geschat, waarvan een honderdtal buiten gevecht werd gesteld. Zoowel bij de bestorming, als bij de vlugt der vijandelijke bezetting, had het kartetsvuur eene verschrikkelijke uitwerking. Ettelijke kanonnen en vaandels zijn bij deze gelegenheid, even als bij vroegere gevechten, veroverd. De plaats wordt thans om beurte door Martapoerasche prinsen bewaakt, en om de twee dagen wordt er eene verkenning, van Martapoera uit, heen gezonden, om te beletten, dat de opstandelingen zich daar andermaal nestelen. (*Jav. Ct.*)

Samarang, 28 October. Zaturdag avond, den 22sten kwam alhier ter reede aan het stoomschip *Oenarang*, aan boord hebbende Z. Exc. den Luitenant-Generaal, commandant van Ind. leger. Terstond na de aankomst, is Z. Exc. gedebarkeerd en heeft HD. zijn intrek genomen bij den Generaal-Majoor, commandant dezer militaire afdeeling.

Zondag avond was er bij laatstgenoemden Generaal eene talrijk bezochte receptie.

De Luitenant-Generaal van Swieten is, 's Maandags namiddags, per stoomboot naar Soerabaija vertrokken.

— Dingsdag, den 25sten, is van hier scheep gegaan het 4e. bataillon infanterie, bestemd om deel te nemen aan den 2den Bonischen veldtogt.

Het embarquement in de praauwen, waarmede de troepen naar de reede gevoerd werden, geschiedde snel en in de grootste orde, onder de oogen van den afdeelings-commandant.

De Resident, het corps officieren van de schutterij en de hoofd-officieren van het garnizoen waren ter inschepingsplaatse tegenwoordig, om den vertrekkenden hunne afscheidsgroeten te geven.

Onder het spelen van het Wilhelmus en andere vaderlandsche liederen door de muziek der Schutterij en van het 3e bataillon, stegen de troepen, met geestdrift en spoed, de praauwen in. Reeds voor 7 uren waren alle vertrekkenden geembarqueerd. De transportschepen konden evenwel pas tegen 12 uren de reede geheel verlaten, daar het zeer fraaije weder, dat de inscheping had begunstigd, windstilte medebragt.

Het schoone en welgeoefende 4de bataillon zal zich, op het veld van eer, gewis zijn chef en veldheer waardig betoonen. Dat wij het spoedig, met het kleinst mogelijk verlies en met de schoonste lauweren bedekt, mogen zien terugkeeren! (*Sam. Ct.*)

NEDERLAND.

De *British and Foreing anti-Slaverny-Society* heeft aan den koning een adres ingezonden, waarin zij opkomt tegen de bezwaren, door Britsche slavenhouders in Suriname aan Z. M. kenbaar gemaakt, tegen de hoofdbeginselen der wet op de afschaffing der slavernij in onze kolonien. Onder betuiging van diep leedwezen, dat er nog Britsche onderdanen gevonden worden, die de afschaffing der slavernij zouden willen belemmeren, trekt het committé in zijn adres hoofdzakelijk te velde tegen de bewering, dat de vrijgemaakte negers niet zullen willen werken. In Britsch-West Indie is het tegendeel gebleken. Het committé is verder van oordeel, dat de Britsche slavenhouders volstrekt geen regt hebben op hoogere vergoeding dan de Nederlandsche. In beginsel is het committé tegen elke vergoeding; moest die iemand verleend worden, het ware aan den slaaf. Wordt echter al vergoeding verleend, dan kunnen toch Britsche slavenhouders in Suriname niet in eene exceptioneel bevoorregte kategorie worden geplaatst. Deze meening wordt bij het committé versterkt door de woorden, door lord Malmesbury-zelven, ter gelegenheid van de indiening van het adres der Britsche slavenhouders aan de Nederl. regering, tot den Britschen gezant bij ons hof gerigt, en hierop nederkomende, dat de Britsche regering geen sympathie koestert voor Britsche onderdanen, die in vreemde landen slaven bezitten, en de vrijverklaring van zooveel gewigt acht voor het menschdom, dat, wel verre van eenigen maatregel tot emancipatie in den weg te staan, zij geene vergoeding wil eischen voor verliezen, door Britsch onderdanen dien ten gevolge geleden; dat verder het eenige wat zij voor hen wilde doen, was, verlangen, dat zij in zoodanige gevallen behandeld worden op gelijken voet als de burgers van het land, waar de emancipatie geschied.— Na ook de overige punten van het adres der Britsche slavenhouders wederlegd te hebben, zoodat z. i. geen billijke grond door hen kan worden aangevoerd om de afschaffing der slavernij te bemoeijelijken, sluit het committe met den wensch, dat de pogingen der regering in deze gelukkig mogen, slagen en met den goddelijken zegen bekroond worden.

— Wij vernemen, dat de heer van Vlissingen, houder der concessie voor de exploitatie van gronden in de wester-afdeeling van Borneo, dezer dagen, bij beschikking van den minister van kolonien, een uitstel verkregen heeft tot ultimo October aanstaande, voor de oprigting der maatschappij, bedoeld bij art. 14 der acte van concessie van 5 Maart 1859; en dat binnen weinige dagen zal worden beslist, of de inschrijving te dier zake, uit hoofde van den politieken toestand van Europa, tot dus ver verschoven, alsnu zal worden opengesteld.

— Den 18den September aanstaande zal van Harderwijk vertrekken, om op dien dag over te gaan aan boord van het schip *Abel Tasman*, gezagvoerder J. R. Rijken, liggende te Rotterdam, bestemd naar O.-I., een detachement sterk 100 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den kapt. der artillerie T. W. J. Dekker, die van verlof terugkeert; medegeleiders de 2de luits. der inf. B. A. E. Juta en J. M. de Kok.

ITALIE.

Turyn, 6 September. Het antwoord des konings heeft mijne voorspelling bewaarheid. Men had verschillende geruchten in onze staatkundige wereld verspreid; eenigen beweerden, dat de keizer zijn toestemming had gegeven, tot de inlijving der hertogdommen bij Sardinië anderen integendeel hielden vol, dat Napoleon III zich volstrekt verzette tegen de aanneming van het aanbod door de bevolking gedaan.

Beide geruchten waren valsch. De waarheid is dat de keizer te Turyn heeft laten weten, dat hij er van afzag, om de verjaagde vorsten met geweld op hunne troonen te herplaatsen, doch te gelijker tijd heeft hij bijna geëischt, dat Victor-Emanuel zich zou onthouden het hem gedane aanbod aan te nemen, opdat zich geen nieuwe hinderpaal tegen de herstelling dezer vorsten zou opdoen. Voor 't overige zal een europeesch congres noodig zijn, indien de bevolking in haar voornemen volhardt. Dat alles is nog wel verre van ronde toestemming, maar 't komt beter overeen met de preliminairen van Villafranca en verzekert Frankrijk zijne houding op een congres, zoo het hiertoe mogt komen.

Evenwel mag men het zich niet verhelen, dat de diplomatie, door de bevolking, die vraagt om geregeerd te worden, aan zich-zelf over te laten, aldus handelt, om van de ongeregeldheden, die zij zelf hervoort roept, voordeel te trekken.

De zaak is eigentlijk, dat de ontvangst der toscaansche afgevaardigden door de bevolking van Turyn hen schadeloos heeft gesteld voor het dubbelzinnig antwoord, dat de koning hun moest geven.

— 't Is te hopen, dat de treken, waardoor Oostenrijk de conferentiën te Zurich op de lange baan tracht te schuiven, om het lot van midden-Italie onbeslist te doen blijven, door Frankrijk krachteloos gemaakt mogen worden, welk rijk zich niet aan Oostenrijks voornemens leenen kan of wil, om de conferentie te Zurich tot in 't oneindige te verlengen, ten einde in Italie te kuipen.

't Nieuws, dat de telegraaf ons heeft gemeld, dat nl. de keizers van Frankrijk en Oostenrijk elkaêr in Zwitserland zouden ontmoeten, heeft hier een pijnlijken indruk veroorzaakt. Men vreest, volgens het voorbeeld van 'tgeen te Stuttgard geschied is, dat dit onderhoud, zoo het plaats mogt hebben, een alliantie tusschen Frankrijk en Oostenrijk zou voorbereiden, en mijns inziens zou zulk een verbond in tegenspraak staan met traditionele staatkunde van Frankrijk en de beschaving. Ik hoop, dat het gerucht van dit onderhoud ongegrond is.

't Arme koningrijk Napels is tot zulk een uiterste gebragt, dat er geen verbetering is te wachten, tenzij het eene regeringloosheid wete door te staan. Men zegt, dat een lid der koninklijke familie aldus den koning gekarakteriseerd heeft: »Hij is een huichelaar, een domkop en een stijfkop. »Een dezer gebreken is voldoende, om een rijk ongelukkig te maken.

RUSLAND.

St. Petersburg, 6 Sept. De Russische regering heeft een besluit in het officieele blad openbaar gemaakt, dat onmiskenbaar van groote beteekenis is. Daarbij is bepaald, dat ter beschikking van den minister van finantien zullen worden gesteld alle kapitalen in de onderscheidene crediet-instellingen aanwezig, aldaar gedeponeerd door openbare besturen, door liefdadige instellingen, kerken en stichtingen, van welken aard ook, alsmede de aldaar gedeponeerde kapitalen van particulieren, die, in regtsgedingen betrokken zijnde, ze vrijwillig gestort hadden, of daartoe door een regterlijk vonnis verpligt waren, en voorts die er als zoodanig voortaan gestort zullen worden. Al die kapitalen worden in vier verschillende kategorien verdeeld. De eerste kategorie omvat alle gelden van stichtingen, welke een bepaald doel hebben; deze zullen ingeschreven worden op het grootboek en eene rente geven van 4pCt.; de kapitalen der tweede kategorie geven een interest van 3pCt.; der derde van $1\frac{1}{2}$ pCt.; terwijl eindelijk voor de gelden der vierde kategorie geen rente door den staat verstrekt wordt. Tot de laatste soort behooren die kapitalen, welke, tot een bepaald doeleinde bestemd zijnde, bij eene crediet-instelling alleen gedeponeerd zijn als een middel van veiligheid. Bij het besluit is tevens bepaald, dat de minister van finantien in overleg zal treden met de betrokken instellingen of besturen, om te beslissen, welke gelden tot de tweede kategorie, dus eene rente gevende van 3 pCt., zullen behooren.

— Men verneemt, dat de Russische regering eene nieuwe expeditie naar het grondgebied van de rivier Amur uitrust, voornamelijk met het oog, om opsporingen te doen naar goudhoudende aardlagen. Men moet reeds eene zeer rijke laag aan de bronnen van de Seja ontdekt hebben, maar de exploitatie van den grond zou veel moeijelijkheden opleveren.

Ingezonden Stukken.

Het Bataviaasch Handelsblad van den 29sten October 1859 no. 87.

Mijn rustbank is mijn Helikon,
Zong 'k eens, toen ik nog zingen kon;
Toen 't ligchaam, niet vermand door pijn
Nog met den geest kon werkzaam zijn.
Maar nu ik sedert maanden lij',
Dicteert de geest, nog altijd vrij,
Schoon moê en mat, op d' eigen bank
Om 's waarheid 's wil, slechts proza klank

In bovenaangehaald no. van het B. H. B. trokken twee stukken mijne aandacht, namelijk het hoofdartikel: *De Nederlandsche dagbladen en ons Mail Overzigt van den 7den Junij jl. II* en het ingezonden stuk *Engelsche woede*,

Het eerste is eene zoogenaamde wederleggiug van al den onzin, dien, volgens het oordeel van den Hoofdredacteur van het B. H. B., deze dagbladen tegen dat overzigt bevatten; want volgens dat oordeel is alles *onzin* wat niet met het zijne overeenkomt, en ofschoon de schrijvers daarvan op degelijke kennis, door bewijzen gestaafd, en jarenlange ondervinding mogen bogen, dat alles weegt niet op tegen de innige wetenschap van den staatkundigen toestand van N. I. in deze dagen, die het B. H. B. meent te bezitten, en de algemeene wijsheid, die het ten deel schijnt gevallen te zijn. Niet te min heeft dat overzigt, hetwelk wel eenige waarheid bevat, doch verregaande overdreven is, daar het N. I. voorstelt als buiten zijn normalen toestand getreden, in het moederland de hevigste onrust verwekt en had de redacteur bij het schrijven daarvan, dat doel voor

gen gehad, dan kan men wel zeggen, dat hij het heeft reikt. Wie echter Indië sedert jaren kent, zal hem roepen: »Hebt gij de jaren 1819 tot 1821, 1825 1827 en 1848 en 1849 gekend en beleefd? Ge-is niet, want toen was die toestand even, zoo niet ger, als de tegenwoordige, en toch hebben de wijs-d, het beleid, doch vooral de voorzigtigheid van het derlandsche karakter al de onheilen weten voor te nen, die daaruit hadden kunnen voortvloeijen.

Geen jaar van de 44, die ik nu in Nederlandsch In- heb doorgebragt, dat niet gekenmerkt werd door odlottige wederwaardigheden en onlusten op drie, r plaatsen tegelijk, en wil men den tegenwoordigen stand al abnormaal noemen, dan kan men dien wel schouwen als het gevolg van den onberaden zucht vooruitgang, die in het laatste tiental jaren heeft orgeheerscht, en, de ondervinding leert het, zoo moei-jk is overeen te brengen met het vasthoudende zeden en gewoonten van de verschillende volken, den Indischen Archipel bewonen.

Intusschen schijnt de Mail- editie van het B. H. B. middel te zijn voor den redacteur van dat blad, zijne excentrieke gevoelens, zijne onwaarheden, en es wat in zijne kraam te pas komt, doch dat hij t in Indië *durft* openbaren, de wijde wereld in te nden; maar handelt hij daarin wel opregt en eerlijk met inteekenaren zijner dagelijksche editie? Wanneer en de dagelijksche editie van de N. R. C. vergelijkt t de maileditie, dan zal men in de laatste alles, t in de eerste gevonden wordt, Indië betreffende oorwoorden) en een overzigt terug vinden, dat in gemeene trekken alles bevat, wat het te dien opzigte zijne dagelijksche nommers gegeven heeft.

Dat blad onthoudt dus zijn abonnenten niets, maar ndelt het B. H. B. ook alzoo? Blijkbaar neen; want o. a. helst de laatste mail-editie een gerucht over den staat r gezondheid van den Gouverneur-Generaal en den in gunstigen uitslag tot herstel daarvan door de reis ver Java, hetwelk HD. aanleiding zou gegeven hebben t het doen van het verzoek om vervanging, welk rucht hier niemand ooit ter oore is gekomen. Die is toch was eene gewone dienstreis, zoo als alle Gouverneurs-Generaal ten minste eenmaal onder hun vijf-rig bestuur ondernemen, maar zij kwam het B. H. B. pas, om zijne maileditie te illustreren, al was het n ook met een tastbare leugen. Het doel van dit ad is eene omverwerping van het bestaande en eene bouwing op..... Ja, dat weet het blad- alleen en isschien ook niet, als er slechts verandering komt, nder daarbij te overdenken, dat alle verandering ene verbetering is en, vooral in Indie, jarenlange dervinding noodig is, om te kunnen weten en oor-elen, wat daar nuttig en dienstig kan wezen.

En dat blad zegt nu te zijn de stem der openbare eening, dus het orgaan van een publiek, welks ge-oelens en niet de zijne hij het licht doet zien. Het l daarvan echter wel *zoodanige* artikelen in zijne ail-editie als de aangehaalde willen uitzonderen, daar openbare meening zich daarover nooit kon doen oren, om de eenvoudige reden, dat ze daarin ge-aatst waren voor en zonder dat het publiek er iets n gehoord had. Trouwens, het gevoelen van een gbladschrijver als dat van het publiek aan te nemen wel belagchelijk; welk een diepen blik zou hij in gemoederen van duizenden moeten kunnen werpen!

Dan op dit alles wenschte ik eigentlijk niet neer te omen, maar wel op het gezegde hoofdartikel. Niet at het mijn doel is, het thans in zijn geheel te wederleg-en, waartoe ik echter misschien eens, als mijne gezon-eid het toelaat, zal overgaan, als de Redacteur zijne *ver-antwoording* zal hebben geeindigd.

Het trof mij, dat de alwetendheid van den Redac-eur der Nederlandsche dagbladen niet kon toestemmen, at Nederlandsch Indie een wingewest is, maar dat het olgens hem zoude zijn een *integrerend gedeelte van den Ne-derlandschen Staat*, en hierover wil ik mijn gevoelen doen ennen, echter onder verbetering, indien men mij op egelijke gronden kan overtuigen.

Kramers woordentolk zegt: INTEGREREN, *volledig maken*, INTEGREREND DEEL — *wezentlijk tot het geheel behoorend deel*. Dat nu Nederland en Nederlandsch-Indië in dien geest *een geheel* zouden uitmaken, valt mij onmogelijk te begrijpen. Aardrijkskundig beschouwd, behoeft dat onmogelijke geen verder betoog, en staatkundig, dan bestaat er zooveel onderscheid in den aard der bevol-king en in zeden en wetten, dat die onmogelijkheid daardoor te eerder in het oog springt. Om een geheel e kunnen daarstellen, moet alles aan elkander gelijk jn, of er bestaat geen verband, dat tot grondslag moet rekken, wil het niet waggelen of instorten. Hoe die ejregel nu toe te passen op twee landen, zoo geheel erschillende van elkander in alles wat men slechts denken kan? Het antwoord op die vraag moet ik n het alles omvattend verstand van het B. H. B. erlaten, doch zijne eigene bewering, dat dit integrerend deelte van den Nederlandschen Staat geregeerd wordt or regtvaardige wetten, die onder het TOEZIGT der etgeving in Nederland staan, en waarvoor de Minis- van Koloniën en de Gouverneur-Generaal aan die etgeving verantwoordelijk zijn, is reeds ten mijnen ordeele.

Er bestaat dus eene afscheiding, die niet alleen uit de na-r voortvloeit, maar ook door de staatkunde geboden rdt. Nederland's Grondwet is niet de grondwet voor derlandsch Indië. Wat daar toepasselijk is, is het niet, en hoe is het dan mogelijk, dat men beide geheel kan noemen?

Neen, Nederlandsch Indie is een *Imperium in Imperia*, r onze voorouders met de wapenen gewonnen of minnelijke overeenkomsten verworven en derhalve l degelijk een *wingewest*, dat uit den aard der zaak eene andere wijze moet geregeerd worden dan het ederland, waarvan het afhankelijk en waaraan het *derworpen* is. Maar nemen wij voor een oogenblik gevoelen van het B. H. B. eens aan, dan zal ook gedachte bij ons van zelve opwellen, wat er van et verlichte Nederland tegenover het domme, dweep-ke, in alle kunsten en wetenschappen nog zoo on-erlichte Nederlandsch Indie worden zou.

De grondwet, voor beiden toepasselijk, zoude de ertegenwoordigers van 3 millioenen verlichten met e van 15 millioenen onverlichte woestelingen in éene vergadering brengen, en wie dan het onderspit zoude delven, behoeft geen betoog, evenmin als dat de redenering van het B. H. B., slechts uit dit oogpunt beschouwd, reeds geen steek kan houden. Nederlandsch-Indië is volgens mijn gevoelen, en ik heb zulks meermalen betuigd, ook geene *Kolonie*. Eene kolonie toch is eene nederzetting van eene beschaafde natie in een woest of schaarsch bevolkt oord, dat met de wapenen wordt gewonnen, of door aankoop verkregen, en waarbij het eerste pogen is: den grond-zelven te ontginnen en te bebouwen, die schaarsche bevolking zooveel mogelijk te verdrijven of in zich op te nemen, en door eigene industrie en ontwikkeling der hulpmiddelen, die het land daartoe aanbiedt, of uit het moederland medegebragt zijn, versterkt door eene toevloeijing van vreemdelingen van buiten, een staat te doen geboren worden, die de kiemen eener mogelijke onafhankelijkheid van het moederland in zich bevat.

Aan zulke nederzettingen hebben Noord- en Zuid-Amerika, Kanada, de Kaap de Goede Hoop, Australië en meer anderen hun bestaan en wording te danken. Nederlandsch-Indië valt in geen opzigt daarmede te vergelijken. Onze Indische bezittingen toch zijn, zoo als ik reeds gezegd heb, door de wapens gewonnen, doch godsdienst, zeden en gewoonten, zoo als die gevonden werden, in wezen gelaten. Het aantal overwinnaars, daarin geheel met de overwonnenen verschillende, was te gering om iets te ondernemen, wat het prestige zijner hoogere morele en materiale krachten, waarmede zij, met honderden, honderd duizenden onder het juk hadden gebragt, zou hebben kunnen ondermijnen en eene wijze staatkunde schreef voor, dat prestige te trachten te behouden, door uit de hoogte te blijven regeeren. Om dat doel te bereiken moesten tot grondslag strekken: het inboezemen van ontzag, eenmaal door de wapenen verworven, en strikte regtvaardigheid, ofschoon die niet altijd in het oog gehouden kon worden; want waar is de staatkunde immer regtvaardig? Desniettemin wisten onze voorouders de zaken zoodanig te regelen en te plooijen, dat dit ontzag thans nog, waar het niet door, voor de Inlandsche bevolking volslagen onbegrijpelijke nieuwigheden is ondermijnd, grootendeels bestaat, en wij, na 2½ eeuw, de vruchten daarvan mogen plukken. Nimmer zoude dit hebben kunnen gebeuren, indien Nederlandsch-Indië geen wingewest, maar een integrerend deel van den Nederlandschen Staat ware; want dan hadden wij ons met de onverlichten moeten vereenzelvigen, en wat daarvan de gevolgen zouden geweest zijn, heeft Rome ons geleerd. Zoo lang Rome zich op het standpunt van overwinnaar hield, en uit de hoogte regeerde, bleef het groot, doch toen het de overwonnenen tot zich ophief, aan geheele landen en steden het burgerschap schonk, daalde zijne grootheid en werd het, de gansche wereld regerend rijk eene prooi der barbaren. En of dit niet eenmaal het lot onzer Indische bezitingen worden zal, indien aan een alles omverwerpenden vooruitgang niet bij tijds een voegzamen breidel wordt aangelegd, wete de hemel! vooral, indien de drukpers hier te lande zoo onberaden voortgaat als in deze dagen, en niet wil inzien, dat de handelingen van het hooge bestuur, voor de Inlandsche bevolking onfeilbaar moeten zijn en iedere gisping daarvan het hoog gezag en het ontzag ondermijnt.

Ik treed hier niet op als voorstander en verdediger dier wijze van regering en de daaruit voortgevloeide misbruiken — als mensch wenschte ik, dat het anders kon zijn, en de bevolking van N. I. in alles met ons gelijk gesteld *kon* worden. Maar ijzer met handen te breken valt onmogelijk; vooruitgang is wenschelijk, doch een langzame; veel, zeer veel moet aan den tijd worden overgelaten, wil men de gewigtige gevolgen eener te groote haast niet herhaaldelijk ondervinden, en vooral moet hier niet uit het oog verloren worden, hetgeen door ons Europeanen te dikwijls wordt vergeten, en wel als de grootste oorzaak van veler ongenoegdheid met den tegenwoordigen staat van zaken beschouwd kan worden: *dat Nederlandsch Indië door de Inlandsche en niet door de Europesche bevolking bestaat.*

Het stuk *Engelsche Woede* is een antwoord op een in de *Straits Times* voorkomend artikel: *Een dwerg die zich met een reus meet*, dat uitgelokt is door een in het B. H. B. in September geplaatste stuk, getiteld *Engelsche Brommigheid.* Welnu, men kan wel zeggen, dat men door een aanhoudend gebrom omringd wordt, en bij de lezing een aantal *wespen* om zich hoort gonzen.

In hoeverre nu het artikel in de *Straits Times* eenig antwoord verdient, wil ik niet beoordeelen; maar daar men dit ondernomen heeft, wenschte ik wel, dat het met meer waardigheid was geschied, daar het hier toch geldt de eer onzer natie op te houden. Ik ontken het niet, het stuk bevat vele waarheden, die den Engelschen niet aangenaam zullen zijn; maar het is te langwijlig, en de toon die er in voorheerscht, niet die, welken men bij zulk een onderwerp verwachten kan. Men heeft luimig willen zijn, doch is in het gemeene vervallen, (adres het Pruissische wapen) en zelfs beleedigend geworden voor de onder ons wonende Engelschen, die part noch deel hebben aan de zotheden van den Engelschen dagbladschrijver, door hen in een bespottelijk daglicht voor te stellen. Kinderachtige uitdrukkingen schijnen in het oog des schrijvers aardigheden te zijn, maar zij maken het lezen van het stuk hinderlijk, en het verwondert mij, dat de H. R. van het B. H. B. dat alles zoo voetstoots heeft opgenomen, hij, die de zedelijkheid zoo ver drijft, dat hij het begaan van hoofdmisdrijven door Inlanders verwijt aan hen, die het verspreiden der *zedekunde* onder onchristenen volgens zijne zienswijze tegenwerken — even als of in het beschaafde Europa, waar godsdienst en zedekunde de grondslagen van het maatschappelijk bestaan uitmaken, nimmer diergelijke misdaden plaats grijpen!!— Immers het schelden is ook onzedelijk en al gebruikt men hier den dekmantel, dat men het voetspoor volgt van den aanrander, zoo kan dit toch niet tot verschooning strekken en is even onzedelijk, daar dat volgen niet veroorloofd is. Daardoor ontbreekt dat stuk de waardigheid, die ik bedoel, en het schijnt wel het werk te zijn van iemand, die in een gezelschap veel, zelfs onderhoudend en aangenaam weet te praten, doch wiens gepraat men niet in schrift moet brengen, om het onverbindelijke, belagchelijke en storende daarvan niet te doen uitkomen. Het geheel heeft dan ook dien indruk op mij gemaakt, dat ik vrees, dat wij weldra in de *Straits Times* een nieuw stuk zullen zien verschijnen onder den titel van: *Hollandsch Raaskallen*, vooral nu de vreemden, na de mail-editie van het B. H. B. van 7 Julij j. l, zulke hooge gedachten van ons moeten koesteren.'

W. L. RITTER.

Mijnheer de Redacteur!

Het Bataviaasch Handelsblad van 2 November jl. wijst wederkeerig op het ontwerp van wet omtrent de regeling van de uitoefening der Geneeskunde, zeker met het doel, om zonneklaar aantetoonen, dat het geen weetniet is op het gebied der staatsgeneeskunde, tot welke bewering zijne artikelen over de benoeming van den stadsgeneesheer te Batavia wel aanleiding geven.

Vaak ziet men het verschijnsel, dat een verdediger eener onhoudbare zaak, zooals het Bataviaasch HB. in casu, van den wal in de sloot valt, want, let wel, de aangehaalde volzin uit het gezegde ontwerp verwekt eene *question brulante* van den dag in Nederland, die tot voordeel der akademische regten moet eindigen. Zie o. a. van de velen het adres van de K. Akademie van wetenschappen aan den Minister van Binnenlandsche zaken. (Alg. Handelsblad van 30 Mei 1859).

Opmerkende de zeer onvolledige kennis van het B. H. B., betreffende de burgerlijk geneeskundige aangelegenheden in N. I., gevoelen wij geene opgewektheid om met dat blad over de genoemde *question brulante* van den dag in *Nederland*, te discuteren, vooral omdat ingenomenheid met eigen meening vaak blind maakt bij de lezing van geschriften van anderen en doof voor de stellingen, die worden uitgesproken.

Dat de verbindbaarheid van art. 20 van het Prov. Regl. van 7 Maart 1817 No. 16 en de assimilatie van den rang van officier van gezondheid der 1e klasse aan den Akademischen graad door de regering en door het grootst gedeelte van het beschaafd publiek, maar niet door het B. H. B. ingezien wordt, ligt geheellenal buiten onze schuld. Omdat de rang van stadsgeneesheer geassimileerd is aan dien van officier van gezondheid der eerste klasse, daarom is (uit zuinigheid van den Lande), de dirigerende officier van Gezondheid boven den stadsgeneesheer geplaatst. Deze anomalie heeft men willen voorkomen, door de geheele Burgerlijke Geneeskundige dienst in N. I. opteheffen, maar men heeft ontzag gehad voor Residentien als *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija*, terwijl het *Suum cuique* voor vele provincien vergeten is; zij hangen van het leger af.

Het B. H. B. houde ons ten goede, dat wij nu de debatten sluiten uit achting voor de lezers van den Javabode, die meer dan verzadigd zijn van de benoeming van een eersten stadsgeneesheer te Batavia, verwachtende dat het B. H. B. ook zijne kolommen met meer degelijke artikelen dan over de gewraakte benoeming zal vullen.

Ik heb de eer te zijn.

JAVA, 4 *Nov.* 1859. *UEd. Dw.*

(*Redactie.*) H.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		NAAR
November	1	Nederlandsch	Maria Adriana	S van der Held	Batavia	31 Oct.	Rotterdam
"	—	"	Macao	J. Kroll	"	30 "	Schiedam
"	—	Engelsch	Gazehound	C. F. Riches	Hongkong	14 Sept.	Melbourne
"	2	Nederlandsch	Elise	B. J. Schipper	Bantam	1 Nov.	Telok Betong
"	—	"	Phoebus	J. G. de Roever	Batavia	1 "	Amsterdam
"	3	Hamburg	Tell	R. N. Koch	Hongkong	22 Sept.	Sydney
"	—	Engelsch	Jessie Beazley	Wm. Winteringham	"	9 Oct.	Dublin en Liverpool
"	4	Amerikaansch	Romance of the Sea	E. Caldroell	New-York	13 Aug.	Shanghae

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Novemb.	3	Ned. Indisch	brik	Passekan	Tan Siauking	Pecalongan	28 Oct.	Gezagvoerder.
"	—	"	"	Tjilgoan	Poswie	Riouw	3 "	"
"	—	Meckelenburg	schip	Alt. Meckelenburg	J. J Korff	Melbourne	20 Sept.	"
"	—	Hamburg	"	Arracan	Kuhlker	Liverpool	23 Julij	Busing, Schröder & Co.
"	—	Engelsch	stooms.	Bahiana	G. G. Esque	"	16 Aug.	Pitcairn, Syme & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Ambon	W. Vogel	Padang	30 Oct.	W. Cores de Vries.
"	—	"	bark	Asultanie	Alaidroes	Sumbawa	17 "	Buijs, Jacobsen & Co.
"	—	Nederlandsch	"	Copernicus	L. Visser	Rotterdam	16 Julij	J. Cezard & Co.
"	—	"	"	Java	S. S. van Dam	Pangool	26 Oct.	B. Kopersmit & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Atiatool Rachman	Sech Bafadel	Banka	17 "	B. J. Jacobs.
"	—	"	stooms.	Banda	Neije	Soerabaija	30 "	W. Cores de Vries.
"	—	Nederlandsch	bark	Samuel Hendrikus	Bouten	"	25 "	Dümmler & Co.
"	—	"	"	Jacobus	J. J. van Loon	Tagal	29 "	Schimmelpenninck & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Yosserien	Sech Alkaf	Riouw	15 "	Buijs, Jacobsen & Co.
"	—	Nederlandsch	"	Jacoba	M. F. Schaap	Macao	24 Sept.	van Ommeren, Rueb & Co.
"	—	Ned. Indisch	"	Alhamdanie	Said Ismael	Cheribon	1 Novemb.	Buijs, Jacobsen & Co.
"	4	Nederlandsch	schip	Elipse	C. J. Doeksen	Australie		B. Kopersmit & Co.
"	—	Ned. Indisch	stooms.	Samarang Packet	J. F. Scheel	Samarang	4 Novemb.	Levert & Co.
"	—	Oldenburg	bark	Oldenburg	H. H. Banse	Soerabaija	28 Oct.	

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	3	Nederlandsch	schip	Julie Claire	A. Couteron	Pecalongan
"	—	"	bark	Proteus	A. Kikkert	Macasser
"	—	"	"	Doelwijk	Swart	Nederland via Padang
"	—	"	"	Grondwet	J. C. Kamminga	Soerabaija
"	—	Ned. Indisch	"	Boesroel Karim	Said Honeman	Palembang
"	—	"	"	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Samarang
"	4	"	"	Wilhelmina Cox	H. F. Reisiger	Soerabaija
"	—	"	"	Nasrie Madjit	Said bin Achmat Segaf	Pontianak
"	—	"	schoener	Indramaijo	Tan Tjinghan	Palembang
"	5	Nederlandsch	schip	Rotterdam	H. Poort	Soerabaija
"	—	"	bark	Pieter Schoenmaker	J. van Varelen	Samarang
"	—	Z. M.	stooms.	Merapie	Kapt. lt. t/z. A. T. Siedenburg	Singapore

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Cosmopoliet*	Westenink	Amsterdam	Haager & Schuurman.
"	"	Jan Pieterzoon Koen	P. A. C. Hugenholtz	Samarang en Soerabaija	"
"	"	Sophia Koningin der Nederlanden	L. A. Klein	Rotterdam	Schimmelpenninck & Co.
"	"	Dolfijn	C. B. Brandligt		"
"	"	Johannes Anthonius	F. Metz		Landberg, Bezoet de Bie & Co.
"	"	Cheribon	Coers		"
"	"	Ferdinand en Louis*	J. K. de Weerd		Jacometti & Co.
"	"	Bellona	J. O. Kluin		J. Cezard & Co.
"	"	Samuel Hendricus	Bouten	Nederland	Dümmler & Co.
"	schip	Soerabaija	de Boer		Busing, Schröder & Co.
"	bark	Alexander	Dekker		van Ommeren, Rueb & Co.
"	brik	H. Willebrordus	J. Douwes de Boer	Nederland	"
"	bark	Jacoba*	M. F. Schaap		"
"	"	Ridderkerk	Teerlink		B. Kopersmit & Co.
"	"	Hermine Maria Elisabeth	U. Bonjer		"
"	"	Java	S. S. van Dam		"
"	schip	Tonia*	C. F. Zeeman		"
Ned. Indisch	brik	Joesroel Karim	Said bin Salim	Soerabaija	B. J. Jacobs.
"	"	Atiatool Rachman*	Sech Bafadel	Muntok	"
"	bark	Joedoel Barie*	Sedh bin Jaffar	Soerabaija	"
"	"	Saijool Gair*	Sech Basarahiet	Cheribon	Buijs, Jacobsen & Co.
"	"	Al Osmanie*	Sech Bahasoan		"
"	"	Foolkool Haer*	Said Mooksin	Singapore	"
"	"	Jenoer*	Said bin Alie	Palembang	"
"	brik	Kalimaas*	Said Segaf	Muntok en Palembang	"
"	"	Tjiegoan*	Po Koewie		"
"	bark	Alhamdanie*	Said Ismael		"
"	"	Asultanie*	Alaidroes		"
"	"	Sa-adah*	Moh Arief	Banjermassing	Jacometti & Co.
"	schoener	l'Union*	G. Schuit	Cheribon	Paudel & Stiehaus.
"	"	Little Tot*	Katjong	Soerabaija	Morgan, Melbourn & Co.
Engelsch	stooms.	Bahiana*	G. G. Esque	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
"	bark	Joseph Bushby*	G. Justice	Singapore	Martin, Dyce & Co.
"	"	Richard Thornton*	Sinclair	Londen	"
Deens	"	Herluf Trolle*	A. C. Wandall		C. Bahre & G. Kinder.
"	"	Ludwig Holm*	L. Leigh		"
Hamburg	"	Joachen Christiau*	Holm		Maclaine, Watson & Co.
"	"	Arracan*	Kuhlker		Busing, Schröder & Co.
"	schip	Europa*	Vogler	Nederland	Metzendorff, Wilmans, & Co.
Zweedsch	bark	Superior*	Cullberg	Nederland	"
"	"	Avik*	Ahlborg	Singapore	Pitcairn, Syme & Co.
Pruissisch	schip	Dolphin*	Klein		Busing, Schröder & Co.
Oldenburg	schoener	Alfred Hermann*	W. Brummer		E. Moormann & Co.
Fransch	bark	Fernand*	J. M. Blanchet		"

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

MARKTPRIJZEN.

TE BATAVIA, DEN 4 NOVEMBER.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN VAN	PRIJZEN TOT	AANMERKINGEN.
Arak ₰ legg.	40.—	......	tot not. afgedaan.
Casia, Vera	9.—	12.—	niet aan de markt.
Cubeben	66.—	......	idem idem.
Cochenille	2.—	......	idem idem.
Klapper Olie	22.—	23.—	niet voorhanden.
Gom Elastiek ₰ pic.	80.—	......	afgedaan.
„ Benzoin	80.—	120.—	zonder afdoeningen.
„ Dammar ₰ pic.	25.—	......	verkoopen.
Gutta Percha	70.—	......	aangeboden.
Rotting, Banjermassing	9.—	10......	idem, voorraad.
„ Padang	7.—	7.50	voorraad gering.
Sandelhout	......	......	
Tin	95.—	......	tot not. gehouden.
Foelie N°. 1	55.—	......	stil.
Huiden, Koe	3.75	......	met weinig vraag.
„ Buffel ₰ st.	3.—	4.—	gewild.
Kruidnagelen ₰ pd.	......	......	zonder voorraad.
Koffij, Java	35.—	......	verkoop. op de kust.
„ Padang	......	......	zonder voorraad.
Notenmuscaat No. 1	85.—	......	afgedaan.
Peper, zwarte	19.—	22...	niet voorhanden.
„ witte	40.—	......	niet voorhanden.
Sapanhout, Manila in Entrep.	6.—	......	voorraad klein.
„ Java ₰ pic.	4.—	......	zonder vraag.
Suiker No. 16	16.—	......	afgedaan.
Rijst, Indramaijoe met zakken.	......	......	zonder voorraad
« Witte Batavia 1e kwalit.	140.—	150.—	verkoopen.
« „ „ 2e „	120....	135.—	verkoopen.
« Carga	100.—	110.—	verkoopen.

Vrachten.

Wij moeten tot ons leedwezen andermaal op eene teruggang in onze vracht Coursen wijzen, in weerwil van het meer gunstige saisoen en van de weinige disponibele hollandsche Bodems.

Sedert ons berigt van 22 passato werden nog gecharterd. De *Tonia* door de factorij der N. H. M. tot *f* 60.— voor Suiker en *f* 55.— voor Koffij hier en op de kust te laden naar Amsterdam. De *Calijpso* en *Nederwaard* werden beiden opgenomen tot *f* 55.— voor Suiker op de kust te laden naar Amsterdam. *Julie Claire* groot 446 ton werd door de factorij ingehuurd voor *f* 8000.— in eens voor eene reis naar Melbourne. *Johanna Geertruida* krijgt *f* 52½ voor Suiker en *f* 47½ voor Rijst en de *Alblasserdam* *f* 50.— voor Suiker en Koffij beiden op de kust te laden naar Rotterdam. De *Telegraph* is gecharterd voor *f* 50.— voor Suiker op de kust in te nemen @ *f* 60.— voor Koffij te Padang te laden naar Rotterdam. *Euterpe* werd te Soerabaija opgenomen tot *f* 52½ voor Suiker *f* 45.— voor Tabak @ *f* 40.— voor Rijst naar Amsterdam. *Doelfijn* krijgt *f* 50.— voor Suiker hier en *f* 55.— voor idem op de kust. *Bellana.* Sloot Charter af naar China tot 20 $ naar Hongkong 30 $ naar Amoij en 45 $ naar Shanghae.

Wisselkoers op Holland, 103 ½%,— Engeland, *f* 11¼ Singapore *f* 2 70 China *f* 2.80,— Calcutta *f* 122,— nominaal.

RESTANT GOEDEREN

IN HET ENTREPOT ONDER ULT. OCTOBER 1859.

Arak 8 vn.
Absinth 172 ks.
Bier 129 md. ks.
Bitter 10 kn.
Chronometer 1 ps.
Cognac 66 vs. en 2752 kn.
Cherry brandy 34 ks.
Eenhoorns 5 ks.
Flesschen led. 50 ks.
Glaswerk 184 kn.
Goud en Zilverwerk 4 ks.
Gember 160 kn.
Gambier 171 pic.
Hout Sapan 350 pic.
Hoorn Renoster 6 kn.
Hagels 43 vs.
Hoeden 4 kn.
Instrument Muz 1 kt.
Jenever 12888 keld.
Katoen en woll. goederen 2128 bn. kn.
Kramerijen 108 kn.
Kruid 474 vs.
Koper 49 kn. 12 vs.
Kaarsen 150 ks.
Kurken 50 vs.
Lakwerk 91 kn.
Lood 165 pc.
Leder 1 kn.
Likeuren 15 ks.
Machinerien 1 coll.
Medicijnen 79 kn.
Meubelen 17 coll.
Meel 17 vt.
~~Opium 9 kn.~~

Olie terpentijn 1 pul en 1 vt.
Oliphants tanden 5 ps.
Provisien 366 coll.
Pijpen bamb. 8 pakk.
Parfumerien 4 kn.
Porcelein 4 kn.
Papier geteerd 8 kn.
Potographie toestel 1 kt.
Rotting 759 pic.
Spiauter 146 pic.
Stokken bamb. 2 kn.
Snuif 6 kn.
Suiker 59 pic.
Slaghoedjes 8 ks.
Sigaren 270 mille.
Saffraan 1 kt.
Triepang 371 zakk.
Touwwerk 14 tress.
Teer en Pik 3 vn.
Verfwaren 50 vs.
Vleesch en Spek 117 vn.
Wijnen div. 1692 kn.
Wapenen 34 kn. en 37 st.
Was 276 pic.
Was Boom 1510 kn.
IJzerwerk 894 coll.
IJzer 2789 pic.
Zakky 50 kn.
Zoija 20 ks.
Zonneschermen 88 kn.
Zakken 70 bn.
Zeildoek 531 roll.
Zijde 12 kn.
Zink 6 vn.

TE SOERABAIJA, DEN 31 OCTOBER.

Suiker *f* 16,—
Koffij, nominaal.
Rijst, (Carga) ₰ koijang *f* 130 @ *f* 145,—
idem (witte) „ „ *f* 165 @ *f* 175,—
Koehuiden ₰ pic.
Arak ₰ legger *f* 45,—
Olie (Klapper.)
Olie (Katjang.)
Kadjang Matten
Rotting *f* 8 @ *f* 9,50
Wisselkoers. 103%

TE PASOEROEAN, DEN 26 OCTOBER.

Suiker N°. 16 geene transactien *f* 15,50,— geboden, tegen *f* 16 verkrijgbaar.
Rijst, (witte) ₰ koyang *f* 140,—
Id. (carga) „ „ „ 110,—
Olie, (klapper) pic. „ 25,—
Id. (katjang) „ „ 17,—
Wisselkoers 102 @ 103%,—

Restant Producten in 's lands pakhuizen, den 26 October 1859.
61778,-56 pic. Suiker, oogst 1859.
123,476-24 „ Koffij „ 1859.

Den 26 October waren in de Gouvernements Pakhuizen afgeleverd, uit den oogst van 1859.

DER FABRIEK		PIC. SUIKER. Gouv. levering	vrije beschikking
Wangoon Redjo,		10,404—62.	
Ardjo Sarie,	a	14,180——.	7,144—66
Ardie Redjo,		18,215—12.	
Yoso Wilangoon,		7,458—99.	
De Hoop,		9,783—68.	
Djapatra Oost,	a	9,800——.	9,578—72
De Onderneming,	a	11,050—01,	18,078—28
Wono Redjo,	a	9,306——.	4,834—02
Kloerahan,	a	10,304—04.	4,286—16
De Goede Hoop,	a	6,860——.	3,015—31
Gaijam,	a	10,998——.	1,418—37
Becassie Oost,	a	7,884——.	6,515—39
Dankbaarheid,		5,988—43.	
Speko Redjo,	a	7,500—08.	10,414—34
Kawis Redjo,		10,890—27.	
Sarie Redjo,	a	3,060—10,	4,166——
Pleret,		9,341—24.	
Te Zamen		157,912—53 pic. Suiker.	66,051—90
		160,166—24 „ Koffij.	

N. B. van de fabrieken met a geteekend is de Gouvernements levering afgeloopend

HANDELSBERIGTEN.

UITVOER TE BATAVIA,

VAN DEN 25 TOT EN MET DEN 29 OCTOBER 1859.

Uitvoer.

Naar Boni per Ned. schip *Willem I*, gez. Niedfeld, agt. J. Cezard en co.

23 coll. provisien, 3 pijp. azijn, 10 keld. genever, *Agenten.*
2 ks. cognac, 6 do. wijn, 1 do. sardijntjes, 3 do. champagne, 1 do. rhijnwijn, 1 do. conservis, 1 do. madera, 1 do. gember, *L. Platon en co.*
84 leggers, 4 vn. spek, 2 vn. boter, 1 zak suiker, 1 vt. meel, 400 kann. azijn, 6 keld. genever, 15 vn. tjabe op azijn, 1 kt. wijn, 600 ₶ brood, 5 do. gedr. visch, 5 do. peper, 10 do. thee, 3 do. boonen, 900 do. koffij, 30 do. uijen, 200 do. sago, 17 vn. gez. vleesch, 1 kt. gouv. goederen, 2 blokken met stampers, 80 vadem brandhout, *f* 389,000 zilv. munt, *Gouvernement.*

Naar Boni per Ned. bark *Johanna*, gez. Piccard, agt. Metzendorff, Wilmans en co.

1 kt. milit. goederen, 2 blokken met stampers, 600 ₶ brood, 5000 do. gedr. visch, 900 do. koffij, 5 do. peper, 600 do. zout, 30 do. uijen, 200 do. sago, 3000 do. boonen, 10 do. thee, 22226 do. rijst, 18 do. dingding, 1 vt. meel, 26 do. vleesch, 4 do. spek, 2 do. boter, 4 do. azijn, 2 do. genever, 15 do. tjabe, 1 kt. wijn, 1 zak suiker, 31 vadem brandhout, 18 pagaijers, 1 kombuis, 1 schaal, 1 balans, 3 gewigten, 1 pomp, 51 kn. olie, 84 leggers, *Gouvernement.*
15 kn. cognac, 25 keld. genever, 50 kn. wijn, 7 do. provisien, 9 coll. do. 27 kn. champagne, 5 do. bessengenever, 12 do. curacao, 2 do. zuren, 1 do. stroop, 2 do. gedr. vruchten, 2 do. groentens, 2 ank. azijn, *Agenten.*

Naar Boni per Ned. schip *Loevenstein*, gez. Vonck, agt. J. Cezard en co.

20 kn. wijn, 12 do. champagne, 5 do. bourgogne, 35 do. cognac, 1 do. provisien, uit entrep. *L. Platon en co.*
16 md. bier, uit entrep. *van der Meulen en co.*
25 keld. genever, uit entrep. *Agenten.*
50 hammen, uit entrep. *B. Kopersmit en co.*
1 kt. vleesch, 1 do. groentens, 3 do. bier, 6 vn. do. 8 kn. provisien, 6 do. wijn, 2 do. cogna, 6 do. champagne, *van Riet en ter Gouw.*
46 led. leggers, eenige milit. goederen, *Gouvernement.*

Naar Nederland per Ned. schip *Maria Adriana*, gez. van der Held, agt Landberg, Bezoet de Bie en co.

4302 pic. suiker, 450 do. noten, 200 do. rotting, 3600 do. koffij, *N. H. M.*
3 pic. koffij, *van Oosterzee.*

Naar Macasser per N. I. brik *Antoinette*, gez. Chasteau. agt. Cassalette en co.

585 pic. rijst, 60 legg. arak, 498 keld. do. 230 corg. hoofddoeken, 2 kn. trommels, 50 ps. gedr. katoen, 2 kn. regalen, *Agenten.*
600 keld arak, *T. Croné.*
1 wagen. *D. Bodde.*

AAN- EN UITVOER TE SOERABAIJA,

VAN DEN 27 SEPT. TOT EN MET DEN 27 OCT. 1859.

Van Nederland per Ned. schip *Calijpso*, gez. D. R. Nolles, agent. B. Kopersmit en co.

238 coll. manufacturen, 5 monster pak. 317 coll. koopmanschappen, *B. J. van Eck en co.*
3 kisten manufacturen, *Blankenhagen.*
1 kt. milit ornamenten, *Hambeckers.*
1 kt. koperwerk, *de Sturler en co.*
36 coll. manufacturen, 100 vs. boter, 150 vn. en blikken meel 1 monster, pk. 167 coll. koopmanschappen, *Schimmelpenninck en co.*
29 kt. manufacturen, 1 ks diversen, *B. Kopersmit en co.*
15 kt. bladen zink, 6 vs zink spijkers, *Hill Broekman en co.*
1 kist diversen, *Domis.*
115 coll. manufacturen, 25 kt. koopmanschappen, 1 monster pak. *J. F. van Leeuwen en co.*
25 vn. bier, 25 stuks vleesch, 101 coll. koopmanschappen, *Gebr. van Delden.*
1 kt. schrijf-papier en boeken, 1 kt. kaarten, *Le Roij en co.*
1 kt liqueur, *Weijermans en co.*
4 ks rijtuig, 1 ks. zijde stoffen, 1 ks. tuigen, *Friedlander.*
1 kt. boeken, *A. H. Deeleman.*
12 vn. 25/2 pijpen bier, *Mathieu Ebbs Ruijs en co.*
1 kt. boeken Leesgezelschap.
100 vs. boter, *van Lakerveld en co.*
2 kn. schrijflessenaars, *A. Kooiman.*
4 kt. kleederen en kramerijen, *S. Jacob.*
10 kn. meubelen, *Broekman.*
36 kn. wijn, 4 kn. koopmanschappen, *C. van Tijen.*
3 vs boter, 1 kt hammen, *Heidsieck.*
3 kn. manufacturen, *P. Kervel en co.*
4 kn. boeken, 1 kt. platen, *Gebr. Gimberg en co.*
16 kn. manufacturen, *van den Broek, Veeckens en co.*
1 kt. diversen *M. Sandman.*
1 kt. kramerijen *van Dommelen.*
150 vs. boter, *P. Kervel en co.*
6/8 vs. boter, 1 blikk. kops, *Hoffman.*
55 kn. wijn, 10 kn. eau de cologne, *Friedlander.*
25 vn. bier, 8 kn. anchovis, *Mathieu Ebbs Ruijs en co.*
4 kn. koopmanschappen, *Humme.*
84 coll koopmanschappen, *Curtis en co.*
100 vn. bier, 2 kn. koopmanschappen, *Buchner.*
32 kn. wijn, 6 vs. boter, 9 kn. koopmanschappen, *Major Matzen en co.*
30 coll. koopmanschappen, *Martens en co.*
288 vn. en kn. bier, 279 vs. boter, 39 coll. manufaturen, 89 coll. koopmanschappen, *Order.*

Van Nederland per Ned. schip *Catharina*, gez. H. C. de Bes, agent. P. Kervel en co.

5 kn. manufacturen, 35/1 ledige leggers 282 platen zink, 5 kn. koopmanschappen, *P. Kervel en co.*
44 bn. koffij zakken, *Mathieu Ebbs Ruys en co.*
8 kn. koopmanschappen *W. Cores de Vries.*
82 coll. provisien 8 kn. koopmanschappen, 125 kn wijn, 1 monster pak. *Schimmelpenninck en co.*
1 kt. koopmanschappen, *Hoogenraad.*
1 kt. koopmanschappen, *B. J. van Eck en co.*
1 kt. speelgoed en schilderijen, *de Rochemont.*
50 kn manufacturen, *Fraser Eaton en co.*
200 vs. spijkers, *Mulender en co.*
1 kt koopmanschappen, *J. F. van Leeuwen en co.*

Van Nederland per Ned. schip *Maria Magdalena*, gez. J. H. Willem Brinck agent. B. J. van Eck en co.

1 kt. zilverwerk, *Ariens.*
1 kt zilverwerk, *H. C. van der Wijck.*
1 kt. diversen, *Tinneveld.*
4 kn koopmanschappen, *H. J. Roemers.*
1 kt. boeken, *J. Gobius.*
4 kn. wijn, 1 kt manufacturen, *van der Poel,*
3 kn. koopmanschappen, *Le Roij en co.*
50 hammen 55 st. gerookt vleesch, 44 coll koopmanschappen, 100 vs. boter, 65 ks. kaas, *van Lakerveld en co.*
28 kn. manufacturen 50/1 en 20/2 kn wijn, *Hill Broekman en co.*
1 bl. lederen riemen, *Baijer en co.*
1 rijtuig *J. Jacob.*
5 pakk. manufacturen, *Paalman.*
1 kt. diversen, 5 kn. kramerijen, 2 kn. koopmanschappen, *Anemaet en co.*
20 kn. meubelen, 4 kn. koopmanschapen, *Vriesman.*
15 coll. ijzerwerk, 8 kn. manufacturen, *Schimmelpenninck en co.*
16 kn. bn. zeildoek, 11 kn. liqueur, 12 hammen, 24 pt. rookvleesch, 2 kn. orgels, 16 kn. koopmanschappen, *B. J. van Eck en co.*
8 kn. koek en banket, *van Leeuwen en co.*
15 kn. koopmanschappen, 4 kn. kramerijen, *Ruijl Cramer en co.*
6 kn. wijn, 1 kt. diversen, *van der Hb.*
200 vs. boter, *Mathieu Ebbs Ruijs en co.*
100 hammen, 100/4 ankers, groenten, 1 kt. boeken, 43 coll. koopmanschappen *Order.*

Van Nederland per Ned. schip *Maria Agnes*, gez. B. ten Brinck agent. P. Kervel en co.

58 bn. en kn manufacturen, 8 kn. koopmanschappen, *Schimmelpenninck en co.*
11 kn diversen, *Anemaet en co.*
50 bn. manufacturen, 1319 st. zweedsch ijzer, *J. F. van Leeuwen en co.*
200 vs loodwit, 1 ks. manufacturen, *B. J. van Eck en co.*
8 kn. manufacturen, 60 keld. lijnolie, 55 coll. koopmanschappen, *Mathieu Ebbs Ruys en co.*
15/1 en 20/4 ledige leggers, 310 coll. manufacturen, 67 st. zweedsch ijzer, *P. Kervel en co.*
5 oxhoofden azijn, *Gebr. van Delden.*
71 coll. koopmanschappen, *Order.*
8/16 en 10/8 vs. boter, 12 coll. koopmanschappen, *B. J. van Eck en co.*
117 st. zweedsch ijzer, 58 coll. koopmanschappen, 100 ijzeren hammen *N. H. M.*

Van Nederland per Ned. schip *Nederwaard* gez. D. Kwakkelstein, agent. Fraser, Eaton en co.

2 kn. rijtuig, *B. H. van Oven.*
1 marmersteen, *A. J. Bake.*
49 coll. koopmanschappen, 100 riemen, *Curtis en co,*
3 kn. manufacturen, en garen, *P. Ockeman.*
12 kn. koopmanschappen, *H. Kiel.*
125 kn. wijn, 100 vs. boter, 70 rolpens, 12 kn. manufacturen, 3 kn. koopmanschappen, *Schimmelpenninck en co.*
1 kt. koopmanschappen, *E. Mannen.*
3 kn. medicijnen, *Vriesman.*
38 vn. azijn, 1 monsterkistje, 148 coll. manufacturen, *J. F. van Leeuwen en co.*
24 kn. dranken, 5 coll. koopmanschappen, *M. Ohl.*
18 coll. koopmanschappen, 12 boss. schoppen, *van Lakerveld en co.*
36 kn. wijn, *P. Kervel en co.*
2 kn. glaswerk, *W. Molger.*
3 kn. schrijfpapier, *Le Roy en co.*
34 coll. ijzerwerk, *Baijer en co.*
6 coll. koopmanschappen, *C. Rosemeier.*
6 vn. bier, *Anemaet en co.*
63 coll. koopmanschappen, *M. Polack.*
150 vn. 10/2 pijpen bier 6 kn. diversen, *Mathieu Ebbs Ruys en co.*
100 en 50/2 arak leggers, *Fraser Eaton en co.*
1 kt. zilverwerk, *J. Uhlenbeck.*
56 coll. machinerien, *B. J. van Eck en co.*
1 kt diversen, *W. Cores de Vries.*
2 kn. boeken *Leesgezelschap Europa,*
1 kt. boeken, 2 kn. ......, *Gebr. Gimberg en co.*
11 kn. koopmanschappen, *Martens en co.*
3 st. gez. vleesch, *F. Kreeda.*
2 kn. koopmanschappen, *B. Kopersmit en co.*
11 vn. gez. vleesch en 20 hammen, 12 st. rookvleesch, 6 st. saucijs de bologne, *J. Rosen.*
54 coll. 1 kt. machinerien, *Kwee King Ie.*
49 vn. pik, 1046 st. staal, 1009 staven ijzer, 130 coll. verfwaren en koopmanschappen, *N. H. M.*
289 coll. koopmanschappen, 330 coll. bier, 35 vn. gez. vleesch, 200 hammen, 100 vs. boter, 200 kt. kazen, *Order.*

Van Nederland per Ned. schip *Vier Gezusters*, gez. J. Dik. agent. B. Kopersmit en co.

een partij steenkolen, *W. Cores de Vries.*
3 rijtuigen, *Major Matzen en co.*
8 coll. koopmanschappen, 1 rijtuig, *R. ten Brinck en co.*
100 keld. genever, 1 kt. kruid, 3 vs. ijzeren spijkers, *Schimmelpenninck en co.*
1 kt. boeken, *P. Kervel en co.*
8 vn. koopmanschappen, 10 kn. manufacturen, *J. F. van Leeuwen en co.*
1 kn. boeken, *Anemaet en co.*
2 kn. koopmanschappen, *Le Roy en co.*
1 rijtuig *J. Vriesman.*
100 vs. boter, 20 kn. koopmanschappen, 150 kn. bier *Order.*

Uitvoer.

Naar Nederland via Pasoeroean per Hamb. schip *Johannes*, gez. Bruhn.

316 pic. suiker, *B. J. van Eck en co.*
1451 pic. suiker, *Fraser, Eaton en co.*

Naar Nederland via Pasoeroean per Pruiss. schip *Von Berg*, gez. Muller.

4914 pic. suiker, 48 pic. rotting, *Fraser, Eaton en co.*
4500 pic. rijst, *Schimmelpenninck en co,*

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Admiraal van Heemskerk*, gez. J. Koning.

2061 pic. suiker, 1000 pic. koffij, 250 pic. rotting, *N. H. M.*
1 kt. geweren, 11 pistolen met toebehooren, *Gezagvoerder*

Naar Nederland via Probolingo per Ned. schip *Henriette Maria*, gez. de Beer.

3590 pic koffij, 94 pic. foelie, 407 pic. noten, 200 pic. rotting, *N. H. M.*

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Maria Adriana*, gez. S. van der Held.

3008 pic. suiker, 450 pic. noten, 200 pic. rotting, *N. H. M.*

Naar de Golf van Perzie per Ned. schip *Commissaris des Konings van der Heim*, gez. J. van Santen.

20 kelp. genever. *van der Zwaan.*
7556 pic. suiker, 2350 st. goeniezakken, *Johan.*

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Borneo*, gez. van Amerongen.

180 pic. rotting, 3000 pic. suiker, 350 pic. tin, *N. H. M.*

Naar Nederland via Sumanap en Tjilatjap per Ned. schip *Dirk Arnold*, gez. de Vries.

120 pic. rotting, *N. H. M.*

Naar Nederland via Panaroekan per Ned. schip *Jana Koster*, gez. G. Diepering.

3001 pic. suiker, 650 pic. tin, 120 pic. rotting. *N. H. M.*

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip *Zeeland*, gez. Hazewinkel,

6004 pic. suiker, 210 pic. rotting, *N. H. M.*

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Jeannette Agatha*,

80 pic. rotting, 400 pic. tin, 188 pic. noten, *N. H. M.*

Aangekomen Passagiers te Batavia

van den 2 tot en met den 4 November 1859.

Met het Ned. Ind. stoomsch. Ambon, Kapt. W. Vogel, de hh. Bade en familie, Obartep en familie, Berail, Rosette, Patie en Z. M. troepen van Padang, Benkoelen.

Met de Ned. bark Copernicus, Kapt. L. Visser, de hh. Verstege, echtgenoot en 2 kinderen, Thes, Mejufvrouwen van der Molen en Kramer en 1 vrouw, van Rotterdam.

Met het Eng. stooms. Bahiana, Kapt. G. G. Esque, eenige ... toegevoegd tot het leggen der onderzeesche kabel, van Liverpool.

Met het Ned. Ind. stooms. Banda, Kapt. G. A. Nolle, Luit. ... C. Klepper, de hh. Loudon, van Kinsbergen, Beaujean en echtgenoot, van Soerabaija.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.